

نشرات

اصلاح ملي

موقتاً متوقف می گردد

هفته نامه بجز اصلاح اراده و گيري ندارم سوره: ۸۸

اصلاح ملي

سياسي، ټولنيزه او فرهنگي اوونيزه

۲يمه گڼه، د ۱۳۹۷ لمريز کال د حمل ۲۵مه د ۱۴۳۹ هـ ق د رجب ۲۸مه د ۲۰۱۸م د اپريل ۱۴مه نېټه

په هوايي بمباريو کې
د ملکي وگړو درانه تلفات

اوونيزه

ملي اصلاح د اسلامي نهضت د دويم نسل کرښه!

د مور وروستی درس

يوه كونه ښځه وه چې د ځان او ورو بچيانو د ساتنې ټول مسؤليت يې پر غاړې ؤ. له بچيانو سره يې له مينې او زړه سوي ډك چلن درلود. ډېره مؤمنه، زيار كېنه او صبرناكه ښځه وه. د بچيانو د ښې پالنې او روزنې له پاره به يې تر وسه، وسه زيار اېست او نور يې ځان خداى ته سپاره.

دا له خپلو بچيانو سره د غريبۍ په يوې جونگرې كې اوسېدله. د نوي كور د جوړولو وس يې نه ؤ، مگر وخت په وخت به يې پر هماغه زاړه كور گوتې وهلې، اخېر به يې وركاوه، او لويديلي ځايونه به يې پكې رغول. له شپو نه يوه شپه وه چې بچيان يې په ژور خوب ويده وو چې يو زورور جگر راغى. د باد او باران له زوره يې د غريبۍ دغه جونگره په ښورېدو شوه. نږدې ؤ چې د كور ستنې، تيران او لاړي يې مات شي او پر بچيانو يې را نسكور شي. دې چې وليدل چې نور يې څه په وس كې نه شته، نو د خپلو بچيانو له وېرې وېښه كېښاسته او بچيان يې خپلې غېږې ته رانږدې كړل چې ساړه يې و نه شي.

بيا يې پر يوه كاغذ څه شى وليكل او د خپلو بچيانو له سترگو لرې يې د دېوال په يوه وت كې كېښودل. دې فكر كاوه چې كوچنيان ويده دي، مگر يوه زوى يې د سترگو له كونجونو وليده چې د دېوال په وت كې يې كاغذ كېښود.

باد او باران په خيږ تېر شول. په دې كې ورځې او شپې ووتې او كلونه تېر شول. بچيان يې غټ شول، تعليم يې وكړ، په كارونو شول، په ښار كې يې كور واخيست او له خپلې مور سره يو ځاى وركېده شول.

مور يې يو كال وړ سره وه، او نور يې پور پرې كړ. د وير درې ورځې چې تېرې شوې، بچيان يې سره كېښاستل او د خپلې مور يادونه يې سره تازه كول. په دې كې مشر ورور ته هغه د پخواني كور د سخت جگر شپه وړ ياده شوه. نورو وروڼو ته يې د هغې شپې كيسه وكړه چې مور يې هغه شپه د دېوال په وت كې يو كاغذ ايښى ؤ. هماغه ؤ چې ټول په منډه لاړل او چې كور ته ورسېدل، مشر ورور يې هغه تېره را لرې كړه او هغه كاغذ يې راواخيست. د كاغذ له را اخيستو سره د كوتې دېوالونه په ښورېدو شول. دوى په منډه له كوتې ووتل. د دوى له وتلو سره كوته راوېږېده. له لږې چوپټيا وروسته يې په داسې حال كې چې رنگونه يې الوتې وو، شكرونه اېستل او ويل يې چې ښه ده چې خداى له غټه غمه وساتلو.

په دې كې يې يوه خپل مشر ورور ته وويل چې هغه پاڼه در سره ده؟

هغه وويل چې هو.

چې پاڼه يې خلاصه كړه، گوري چې پرې ليكل شوي ؤ: «ټينگ شه په امر د خداى». دا يې هغه د جگر په شپې خپل غورځيدونكي كور ته ليكلي ؤ.

دا يې د مور وروستى درس وو چې خپلو بچيانو ته يې له مرگه وروسته وركړ چې سړى بايد په كړكېچنو حالاتو كې ځان الله تعالى ته وسپاري.

درس:

ژوند د لوړو او ژورو، جگېدنو او غورځېدنو، او خوښيو او غمونو نوم دى. په ژوند كې سوکالۍ او پراخۍ هم راځي او ستونزې او تنگسې هم. سړى بايد د تنگسو او ستونزو پر وخت خپله ټوله بندگانې وسه وكړي، او نور ځان په خداى وسپاري. انسان بايد نه د توكل په نامه له انساني هڅې لاس پر سر شي، او نه بايد يوازې پر اسبابو تكيه وكړي. بلکې بايد خپل ټول چمتووالى ونيسي، او له هغې وروسته يې خداى تعالى ته پرېږدي. كه څوك په ژوند كې دا خپل عادت وگرځوي، ان شاء الله چې الله به يې نهپېلى نه كړي.

ژباړه: ډاکټر غنچه گل ارمان

اصلاح ملي را از اینجا بدست آورید:

کابل: تايمني، چهار راهی حاجی محمد داد، سرک ۴، دفتر مرکزی جمعیت اصلاح. موبایل: ۰۷۸۰۷۴۱۳۱۲

کابل: کوته سنگی، سرک سیلو، بلاک های شاداب ظفر، انتشارات اصلاح افکار. موبایل: ۰۷۷۸۱۹۱۳۸۲

کابل: شهرنو، چهارراهی انصاری، کتاب فروشی رسالت. تلیفون: ۰۴۰۲۲۰۳۳۵۹

کابل: انتشارات مستقبل مقابل بلاک های شاداب ظفر

کابل: کمپیوتر فروشی اکاموي جاده نادر بشتون، مارکت الله نظر، منزل ۲ دوکان ۲۳، موبایل ۰۷۹۹۳۹۰۸۱۹

کابل: ده افغانان، کتاب فروشی بیهقی

کابل: انتشارات بنیاد علمی و فرهنگی مسجد جامع پل خشتی موبایلها: ۰۷۹۹۰۱۱۱۱ / ۰۷۵۲۲۲۲۲۲۲

ننگرهار: جلال آباد، چهل متره سرک، د سید اکرام دوکانونه، د ماشومانو زور مسخس ته څېرمه د جمعیت اصلاح ساحوي دفتر. تلیفون: ۰۷۰۶۳۲۴۸۰

ننگرهار: جلال آباد: اسحاقزی مارکیټ، لاندې منزل، اصلاح افکار. تلیفون: ۰۷۹۳۷۷۸۸۸۱

کندهار: نوی ښار، د هرات سرک، د سرې جامع غرب طرف ته سوري مېنه د امام ابوحنيفه (رح) تعليمي او کلتوري مرکز د جمعیت اصلاح ساحوي دفتر. تلیفون: ۰۷۰۵۲۳۰۵۸۳

لغمان: مهنترام ښار، حمزه مارکیټ. تلیفون:

۰۷۷۵۶۷۶۰۹۹

هرات: سرک باغ آزادی، ابتدای جاده محبس ابن سینا انجمن اخلاق و معرفت. موبایل: ۰۷۸۵۲۶۳۷۷۳

۰۴۰۳۳۷۰۱۲ -

بلخ: گذر استالفي ها، عقب لیسۀ خانه نور، دفتر ساحوي جمعیت اصلاح. موبایل: ۰۷۸۸۸۰۴۰۵۵

کندهار: شهرکندهار، جاده ولایت، کوچه حاجی میری، پوهنتون سلام. ۰۷۸۷۷۰۳۷۲۴

بغلان: پلخمري، مارکیټ اتفاق کتاب و قرطاسيه فروشی رسالت موبایلها: ۰۷۷۷۴۷۶۶۹ / ۰۷۰۵۵۹۸۵۷

لوگر: محمد آغه، واغجان بازار، پهلوی کلینیک حسین خیل. موبایل: ۰۷۷۵۴۳۸۷۶

لوگر: مرکز، مدینه مارکیټ سرک مسجد جامع، کتاب فروشی سادات، سید عبدالحمید هاشمی، موبایل: ۰۷۰۰۴۴۹۸۸۱

پکتیا: دگر دیز ښار، مرکزی چوک، دنی نمایندگی. وحیدالله: ۰۷۷۹۲۱۳۸۲۲

خوست: افغان ټاور شاته، خوست مرکزی طبي لابراتوار دوهم پور د جمعیت اصلاح ساحوي دفتر: ۰۷۹۹۱۷۴۵۴۶ / ۰۷۷۷۱۷۴۵۴۶

تخار: آموزشگاه علمی رسالت- واقع چهار راهی تیل فروشی- تیل فروشی سابقه. ۰۷۷۹۶۳۴۱۹۲

بدخشان: فیض آباد: ۰۷۰۷۸۳۱۳۶۴ / ۰۷۷۵۲۷۰۵۰۸

زابل: قلات، عمومی جاده، د تجارانو کوچه د غوثی رهنمای معاملات ترخنګ، شمېره: ۰۷۷۳۵۸۰۲۰۹ / ۰۷۰۶۵۲۷۱۸۶

فراه: قلعه ارباب - جنوب چهارراهی مولوی - مرکز علمی فرهنگی توحید. موبایل: ۰۷۹۹۸۴۳۶۱۱

نیمروز: شهر زرنج، کوچۀ افغانستان بانک، جنب ریاست زراعت، دفتر جمعیت اصلاح: ۰۷۹۶۳۰۹۱۴۰

قیمت یک شماره ۱۰ افغانی

سر مقاله

پر مدرسي بمباري او په ښارونو کې چاودنې دواړه د غندلو وړ دي

د روان کال د حمل میاشتې په ۱۲ مه نېټه د کندوز ولایت په دشت ارچي ولسوالۍ کې افغان هوايي ځواکونو پر یوې دیني مدرسه په داسې حال کې برید وکړ چې د قرآن کریم د حافظانو د فراغت غونډه پکې روانه وه. چې پکې د لسگونو ماشومانو په گډون گڼو کسانو ته مرگ ژوبله واوښته. دا په داسې حال کې ده چې ولسمشر څه موده وړاندې له طالبانو سره د سولې غږ اوچت کړ او ولس هم چې له وړاندې د سولې لپاره چیغې وهی، د ولسمشر د وړاندیز تود هرکلی وکړ.

په دې کې شک نه شته چې په تېرو ۱۷ کلونو کې د بهرنیو ځواکونو په هوايي بریدونو کې په لوی لاس ملکي ځایونه په نښه شوي دي چې له هر برید وروسته د خپرونو وعدې شوي او بیا خبره همداسې سپړ شوې ده او دا به هم وروستی ځل نه وي.

د کندز له برید نه وړاندې په ورته پېښه کې د فراه ولایت په بالا بلوک کې هم په لسگونو بې گناه خلک پر یوې دیني مدرسه د هوايي برید پر مهال ووژل شول چې دا ټول هغه وحشتونه دي چې په خپله په هېواد کې د جگړې اوږدولو ته لاره هواروي او د سولې هڅې ټکنۍ کوي.

د خواشینۍ ځای خو دا دی چې ځینې خواوې او کسان پر مدرسه دا برید په رنگ رنگ دلایلو نښه گڼي او وایي چې په دې غونډه کې د طالبانو ځینو چارواکو هم گډون درلود، چې ځایي خلک دا خبره ردوي، خو که چېرې دا خبره رېښتیا هم وي، نو آیا د یو یا څو وسله والو طالبانو د له منځه وړلو لپاره باید لسگونه بې گناه ماشومان او ملکي خلک وژل شوي وای؟ دا چې دا سیمه د دولت د وسله والو مخالفینو تر ولکې لاندې ده نو کیدای شي چې په غونډه کې به یې یو نیم کس موجود وو، خو دا هیڅکله هم دا ستر انساني ناورین نه شي توجیه کولای او د دې برید مسؤول کسان باید پر گوته او جزا ورکړل شي.

له بل پلوه ډیرې خلک پر دې باور دي چې دا برید امریکایي الوتکو تر سره کړی دی او د ملي دفاع وزارت هسې پر غاړه اخیستی دی تر څو په نړۍ واله کچه امریکا تر پوښتنې لاندې را نه شي. بلخوا که چېرې حکومت پلوي کړی په دې غونډه کې د وسله والو طالبانو شتون پر مدرسي برید ته جواز گڼي، نو بیا د حکومت مخالفین هم په لویو ښارونو کې چې د حکومت په ولکه کې دي چاودنې توجیه کوي او جواز ورکوي، په داسې حال کې چې مونږ په ښارونو کې چاودنې او ځانمرغي بریدونه غندو او همدا شان پر مدرسو او عامه ځایونو او کلیو هم هوايي بریدونه نه منو او نه یې توجیه کوو. په هر صورت، پر ملکي وگړو، مکتب، مدرسي او هر عام ځای برید که د هر چا له خوا وي د غندلو وړ او د اسلام له نظر حرام کار دی او دا کار هغه خواوې تر سره کوي چې نه غواړي په افغانستان کې دې یوه دایمي سوله رامینځ ته شي، همدا راز هغه کسان چې دې بریدونه ته جواز ورکوي او پلمې ورته لټوي، د افغانستان او افغانانو دښمنان او د نورو لپاره کارکوونکي دي.

مونږ په داسې حال کې چې په کلکو ټکو د کندز پېښه غندو، له حکومت او په ځانگړې توگه له ولسمشر څخه غوښتنه کوو چې د دې برید په اړه بې طرفانه څېړنه وکړي او پرېنږدي چې د ارگ او ولس تر مینځ واټن زیات شي او د سولې هڅې مو د نورو د گټو قرباني شي.

جمعیت اصلاح افغانستان

بخش فرهنگی و نشرات

هفتۀ نامۀ
اوتیزه
صحلا

د اسلام د اصیل فهم منبر

Email: eslahmilli@gmail.com

مدیر مسؤول

محمد شعیب قریشی

اعضای هیأت تحریر:

محمد قاسم محمدی

وحید الله مصلح

عبدالوهاب هاند

نقیب الله حمید

سردار محمد دیندار خیل

رحیم الله حریفال

شماره مسؤول توزیع: ۰۷۸۰۷۴۱۳۱۲

آدرس بانکي: جمعیت اصلاح و انکشاف اجتماعی افغانستان
نوی کابل بانک

A/c No: 1001202080036 (Afghani)

آدرس بانکي: جمعیت اصلاح و انکشاف اجتماعی افغانستان
نوی کابل بانک

A/c No: 1001201080036 (Dollar)

إِنْ أَرِيدُ إِلَّا الْإِصْلَاحَ مَا اسْتَطَعْتُ

نشرات اصلاح ملی موقتاً متوقف می گردد

نصیر احمد نویدی

رئیس امور فرهنگی و رسانه ها

چلنجه‌ها، اصلاح ملی را به پیش بردند و نه گذاشتند این آواز خیر لحظه‌ای هم به خاموشی بگراید.

در شرایط کنونی، که اهمیت رسانه‌های دیداری و شنیداری به حساب رسانه‌های چاپی روز تا روز بیشتر شده می‌رود، تیم نشرات جمعیت اصلاح در صدد ترتیب اولویات خویش سر از نو می‌باشد و به همین خاطر هم تصمیم گرفته شد تا بعد از همین شماره، نشر اصلاح ملی بخاطر تمرکز کوشش‌ها روی رسانه‌های مؤثرتر، موقتاً متوقف ساخته شود. به این امیدی که این شاء الله در آینده‌ای نزدیک بتوانیم به گونه‌ی قویتر، در خدمت هموطنان خویش باشیم، عجلتاً با خوانندگان محترم خویش خدا حافظی نموده، همه را به خالق بی همتا می سپاریم.

با اعتنا از فرصت، می خواهم به نمایندگی از تیم رسانه‌ی اصلاح گروپ، از تمام دوستانیکه طی این مدت با ما بوده اند، از صمیم قلب اظهار سپاس و امتنان نمایم که با محبت‌های شان باعث تشویق ما درین کار خیر و دوام آن گردیدند. همچنان از تمام قلم بدستان و همکاران قلمی ایکه لطف نموده، اصلاح ملی را بخاطر نشر مطالب ارزنده‌ی شان انتخاب نموده بودند، اظهار شکران نمایم. البته قابل تذکر می‌دانم که مجله‌ی قافله و صفحه‌ی رسمی ما اصلاح آنلاین مانند گذشته منتظر نوشته‌های دوستان عزیز خواهد بود. از الله متعال برای آئنده دوستانی نیز خواستار اجر و مزد بی پایان می‌باشم که با همکاری مالی شان در خدمت اصلاح ملی بوده اند. ما در طول دو نیم دهه‌ی گذشته، کار نشر اصلاح ملی را بعنوان عملی صالح و عبادتی ارزشمند به پیش می‌بردیم و مزد این کار را نیز از الله متعال می‌خواهیم جایی که خود می‌فرماید: وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُبَوِّئَنَّهُمْ مِنَ الْجَنَّةِ غُرَفًا تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نِعَمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ (۵۸ العنکبوت).

«و کسانی که ایمان آورده و کارهای شایسته کرده اند قطعاً آنان را در غرفه‌هایی از بهشت جای می‌دهیم که از زیر آنها جوی‌ها روان است جاودان در آنجا خواهند بود، چه نیکوست پاداش عمل کنندگان».

به آرزوی برپایی صلح و امنیت سرتاسری در کشور.

زنده باد افغانستان، پاینده باد اسلام.

یکی از با سابقه ترین سنگرهای رسانه‌ی جمعیت اصلاح، اصلاح ملی می باشد که از جریده‌ی اصلاح تا مجله‌ی اصلاح ملی، مسیر پر افتخاری را پیموده و تقریباً دو نیم دهه مصروف دفاع از حق و پخش حقیقت در میدان گرم نشرات چاپی بوده است.

اصلاح ملی در تمام مدت چاپش حوادث کشور را بی طرفانه و حق پسندانه تحلیل نموده، طرح‌ها و راه حل‌های مناسبی را در روشنی خط وسط برای مشکلات و نا بسامانیهای کشور ارائه نموده است. اصلاح ملی پاسداری از استقلال و آزادی، تمامیت ارضی و وحدت ملی را در سرلوحه‌ی کار خویش قرار داده و درین راه به هیچ سازشی تن درنداد. در شرائطی که عده‌ای زیر نام آزادی و دیموکراسی پا از جاده‌ی حق بیرون نهادند و عده‌ای دیگر بنام دین از خطوط سرخ عقیده پا فراتر نهادند، اصلاح ملی با تمسک به روح اسلام، بر خط وسطیت و اعتدال ثابت قدم مانده از افراط و تفریط به دور ماند. اصلاح ملی همواره روی نشر فضائل اخلاقی در جامعه تأکید نموده، با دروغ وعده شکنی و خیانت مبارزه‌ی بی امان نموده است. اصلاح ملی در طول مدت فعالیت خویش کوشش نمود تا به تخصص و اخلاقیات ژورنالیزم پابند بوده عفت کلام را نگهدارد. تهمت‌ها و دشنامها را با روش بالمثل جواب نداده، بلکه از باب «و قولوا لناس حسناً» کوشش نموده تا همیشه با زبان نرم، از ارزشهایی که به آن باور دارد، دفاع منطقی و مستدل نماید. در شرائطی که جهاتی مشبوه و انسان‌های مریض، مصروف پخش مرض تعصب، اختلاف و نفرت در میان اقوام برادر کشور بودند، اصلاح ملی با شدت در برابر جاهلیت‌هایی ازین قبیل ایستاده و علم اخوت اسلامی را شجاعانه بلند نگهداشت.

به همین خاطر نسل جوان کشور اصلاح ملی را الگوی خویش قرار داده بدور آن جمع شدند، مواقف و باورهای خویش را مطابق ایده‌های آن عیار ساخته پیام آنرا سرمشق زندگی خویش قرار دادند. الله متعال را شکر گزاریم که دست اندر کاران اصلاح ملی را توفیق بخشید، تا طی یک و نیم دهه‌ی گذشته، نسلی از جوانان با ایمان، متعهد و رسالتمند را تقدیم جامعه‌ی ما نمود که اکنون با قلم و قدم شان در خدمت آبادی وطن می باشند.

الله متعال مسؤول مدیران را همراه با همکاران قلمی و تخنیکی شان اجر بی پایان نصیب فرماید که در طول این مدت و با وصف تمام مشکلات و

محروم‌تر از محروم‌ها

امین الله حقانی

باور می‌کنید یا نه؟ از زیر بیل چه‌ی پیرمردی که دارد به‌خاطر کسب ثواب سرک عمومی را، هموارکاری می‌کند، دولت افغانستان با معیت یک شرکت خصوصی خارجی به ارزش میلیاردها دالر، طلا استخراج کرده است.

آنچه می‌گوییم، حکایتی از منتهای یک دره‌ی طلایی واقع قریه‌ای در ولسوالی چاه آب ولایت تخار است، که از قضا نام نور و آب «نورآبه» را به‌خود گرفته است؛ اما از بخت بد ساکنان این سرزمین، نه آب که رمز آبادی است در آنجا دیده می‌شود و نه نوری را که رمز دانش و روشنی است.

یادم است، که چهار سال پیش از امروز، در سفری به دیار محرومین در همین نقطه، ماشین‌های بزرگ و پرقدرتی را دیده بودم، که داشتند بزرگ‌ترین معدن طلا را در افغانستان استخراج می‌کردند، فکر می‌کنم آن زمان خیلی خوش باور بودم، چون به‌خودم بالیدم و به دوستانم گفتم: این ثروت عظیم، نه تنها سرزمین سوخته‌ی ما را که شاید کل کشور را به جهان دیگری تبدیل کند، رویایی که، باشندگان ساده لوح و ده نشینان فریب خورده‌ی آن مناطق را، حتا در خواب‌های نیمه روز به امارات و پاریس می‌برد.

از قضا بار دیگر به آنجا گذرم خورد؛ اما این بار به عوض آن ابرماشین‌ها و انجنیرهای داخلی و خارجی، مرد ژولیده و سال‌خورده‌ای را یافتم، که با دسته‌ی بیل شخصی خود، همان دره‌ی طلایی را، هموار کاری می‌کرد، تا سنگ‌های را که مانع عبور و مرور مسافرین می‌شوند، بردارد.

آری؛ آنان با تمام دار و دسته‌ی شان رفته بودند و هیچ اثری جز یک برج محافظتی از خود در بالای تپه، نگذاشتند.

جالب این‌که؟! جاده‌ی عمومی شش ولسوالی بزرگ ماورای کوچک‌ه‌ی ولایت تخار، که دو ثلث نفوس آن ولایت را تشکیل می‌دهند و چشم به این ثروت ملی دوخته بودند، تا به بهانه آن سرک شان اسفالت کاری شود، هنوز کاه‌گل هم نشده است، از اعمار مکتب و کلینیک و ... که نپرسید!

خوب است، که با دیدن همچو منظره‌های غم انگیز و کابوس یأس آور، عادت کرده ایم؛ و گرنه به عوض اشک ریزاندن به حال و روز ما باید خون گریست.

شایسته نبود که در پهلوی این بزرگ مرد لحظه‌ای توقف نکنم و از او چیزی نپرسم؛ اما چون نگاهی به او انداختم، پاسخ سوالاتم را یافتم و بغض گلویم را گرفت و اشک در چشمانم حلقه بست.

گفتم چگونه عرضه کنم آنچه در دل است؟! گفتا برو که حال تو خود عرض مشکل است

لحظه‌ای برای یافتن عوامل این همه بدبختی‌ها به دنیای خیال رفتم؛ چون توان نام بردن از عالم مثال را نداشتم، دیری نگذشت، که در جلو چشمانم، دیوهای زورمندی می‌گذشتند، که دارند با چنگال ستم، گلوها را می‌فشارند و بر گردن ضعیفان سوار می‌شوند، تا مبادا برای سخن گفتن لب از لب بگشایند؛ دولت‌مردان و اسلحه به‌دستانی را مشاهده می‌کردم، که برای استفاده از فرصت، حادثه می‌آفریدند، تا داشته‌های مردم را بستانند، آن طرف گرسنه‌گان برای یافتن لقمه نانی خود را به عمق صد متری زمین می‌فرستند؛ اما این‌جا دزدانی در کمین نشسته اند، تا باج خود را با استفاده از زور و قوت و اسلحه حلال کنند؛ همانند پرده‌ی تاریک ظلم و شکنجه‌های زمان پس از جهاد، از نظرم می‌گذشت، هنگامی که عده‌ای از قوماندانان به اصطلاح جهادی، در ظلم و بربریت، روی فرعون و نمرود را سفید کرده بودند، فکر می‌کردم همان وضعیت در قالب دیگر به سراغ شان آمده است؛ یاوه سرایانی را که همیش برای دزدیدن رای و حمایت مردم گلو پاره می‌کردند، به خوبی از چهره‌های شان می‌شناختم، که با گرفتن جیفه‌ی ناپاک و ناچیز، لب از حرف بسته اند و بی‌شرمانه حقوق یتیمان این سرزمین را حیف و میل می‌کردند و درین میان، آدم‌های از جنس عبا به‌دوشان خوش لباس با ظاهر آراسته به سنت را می‌دیدم، که با ظالمان و ستمگران یا به زور یا به زر، همنوایی می‌کنند و چه بسا که

در مطالب شان نیز شریک اند؛ به‌خودم گفتم: عجبا با این عبا و قبا!! مگر این چه دیانت و خیانتی‌ست، که به‌نام دین ازین آگاهی باوران در جهل گیر مانده سر می‌زند؟!!

در لابلای خیال‌های آگنده به غم، تصویری از آبادی که فکر کنم تعمیر یک شفاخانه بود، از نظرم گذشت، که به مدت یک سال کارش متوقف است و علت‌اش جنجال بر سر نام آن بود، که بنام فلان باشد یا بنام فلان!

غرق تفکر بودم، که ناگهان به اساس نظریه‌ی «انشتین» به ۱۴ قرن پیش از امروز باز گشته ام و خود را در میان خیمه‌ای از اصحاب رسول خدا صلی الله علیه وسلم یافتم، که در سال هفتم هجری بعد از فتح خیبر می‌گویند: «آفرین بر فلاتی، مخلصانه در راه خدا جنگید و به بهشت رفت» اما رسول خدا صلی الله علیه وسلم می‌گفت: نه او به دوزخ رفت، من هم مانند یاران پیامبر -صلی الله علیه وسلم- تعجب کردم، که چگونه آن مجاهد و شهید دوزخی می‌شود؛ اما دیری نگذشت، که یاران پیامبر به دستور آن حضرت -صلی الله علیه وسلم- وارد خیمه‌ی آن شخص شدند و دیدند، ریسمانی را از مال غنیمت بدون اجازه تملک کرده است.

با دیدن این منظر نزدیک بود دیوانه شوم و لحظه‌ی بعد، آیتی از سوره‌ی نساء در قرآن پیش چشمانم مجسم شد که خدایم گفته است: «إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَى ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا وَ سَيَصْلُونَ سَعِيرًا» همانا کسانی که اموال یتیمان را به ناحق می‌خورند، بدون شک آتش را در شکم‌های شان فرو می‌برند و به زودی وارد آتش جهنم خواهند شد.

پس از مکث کوتاه پیرامون مفهوم این آیه و فرجام این مسلمان‌نماها، نفس عمیقی کشیدم و بی آنکه چاره‌ای برای این درد بیابم، به حال ستم‌پیشه‌گان عصر خودم که نه ریسمانی؛ بل هزاری در هزار از مال یتیم و بیوه و بیچاره را به حلقوم اژدها مانند شان فرو می‌برند، قدری اندیشیدم و به سفرم ادامه دادم.

اونيزه ملي اصلاح

د اسلامي نهضت د دويم نسل کړنه!

ډاکټر وحيدالله مصلح

د کرزي د واکمنۍ لومړي کلونه وو، په جمعيت اصلاح کې زموږ نشراتي ملگرو جيبې جنټري چاپ کړې وه، په جنټري کې يې د افغانستان د اسلامي نهضت سلسله د کابل پوهنتون د استادانو هستې ته رسولې وه، څه نور ټکي هم وو، زه چې د اسلامي نهضت په بنسټونه کې د جوانان مسلمان د ميداني او انقلابي کار پيل ته قانع وم، پر دغه هر څه راضي نه وم، له پېښوره جلال اباد ته روان وو، زما گران ملگري ډاکټر سيد خالد راشد هم راسره ؤ، په لاره مو پر دې موضوع ډېر بحث وکړ او بيا ما پر دا هر څه تنقيدي ليکنه وکړه، بله ورځ چې د اصلاح اونيزه راغله نو ليکنې د اصلاح اخبار يو مخ نيولې ؤ، دا زما لومړۍ ليکنه وه او زه په کې مستعار ډاکټر ميوند دريځ وم، په دې نوم او دې جذبه مې تر اوسه استاد احمد ضيا رحيمزۍ سکوندي.

د ليکنې پيل مې له همدې برخورد او کشمکش نه وشو، او زه په دې باور يم چې ليکنه په کشمکشونو کې ژوندۍ کېږي، کله چې برخوردونه نه وي، نو ليکنې د ژوند له عملي ډگرونو د فلسفو سمخو ته ځي او بيا چې هلته خاص ذوقونه خړوبېږي نو عام وگړي همداسې بې مضمونه او بې خطابه پاتېږي، دغسې بې مضموني پای لويه عقلي بسواډي رامنځته کوي، دا د منطق خلا بشر په نه زغم او تعدي اخته کوي، او فاجعې زېږوي.

ما چې له ملي اصلاح اونيزې سره د يوې نيمې لسيزې ليکنې ملگرتيا کړې، نن يې د روانې دورې وروستۍ گڼې ته ليکم، نن د اسلامي وينتابه يو رسنيز نماد د څه مودې لپاره خپل نشرات ځنډوي. زه نن دلته د خپل ملال زړگي

غوټه پرانېزم، زه غواړم د يو اسلامي جريان د هويتي رسنۍ په دې گڼه کې نن لږ سپين وليکم.

اصلاح اونيزه؛ تاريخي شاليد!

د کډوالۍ شپې ورځې وې، مونږ څو ملگري محصلان راټول شو، بېلابېلو ځايو ته مو د څو ورځو علمي سير برابر کړ، د مهاجرينو کمپ پيو ته هم لاړو، او هلته چې د اصلاح اونيزې دفتر هم وو، تم شو، استاد عبدالفتاح جواد مونږ ته وويل چې اصلاح اونيزې ته ليکنې وکړو، او مونږ چې هر يو د ليکلو شوق درلود خو هنر مو يې لا نه درلود، په وعدو کې مو خبره همداسې تېره کړه، ريښتيا تر دې مخکې يو وار په يوه سفر کې کاله ته د بېرته راستنېدا پر مهال قدرمن استاد نصير احمد نوښدي چې دا مهال مو نوی تعارف شوی وو، رانه پوښتنه وکړه چې دې ورځو کې پر څه بوخت يې؟ دغه وخت د جنرال نبي عظيمي (اردو و سياست در سه دهه اخير) کتاب نوی چاپ شوی ؤ او لاس په لاس کېده، ما لوستی ؤ او ځای ځای مې د نقد لپاره په نښه کړی ؤ، نو ورته مې کړل چې غواړم نقد پرې وليکم، دا چې دا مهال هم د عمر او هم د ليکوالۍ پر اساس کشر وم، استاد مې حوصله ماته نه کړه خو راته يې وويل، چې پر هغه ډېر نقدونه شوي، او کېدای شي چې نورې موضوع گانې انتخاب کړم.

جمعيت اصلاح د خپلو ټولو تمدني برنامو لپاره په بېلابېلو وختونو کې د نشر جلا جلا وسايل ايجاد کړل، په دغو وسايلو کې اصلاح اونيزه اوږد قدامت لري، اصلاح اونيزه چې مونږ لومړی ځل کتله هغه اخباري بڼه وه، منظمه چاپېده، وروسته چې کله کابل کې جمعيت اصلاح خپل

دفتر پرانېست، دا چې دولتي اصلاح ورځپاڼه په خپل تاريخي قدامت چاپېده نو اصلاح اونيزې ته په دې نوم قانوني اجازه نه وه، دلته بيا مونږ والو ته دا مهمه وه چې په اونيزه کې د نوم اصالت وساتل شي، مشورې وشوې او پای له اصلاح سره ملي لفظ ونيول شو. دغه د ملي اصلاح نوم په ټولنه کې د اسلامپالو په بېلابېلو طيفونو کې غبرگونونه درلودل، ما خپله ډېر کله دوی ته د دې پوښتنې سپيناوی کاوه چې ولې اصلاح سره ملي ټکی يو ځای شوی. د ملي ټکي پر سر دغه انتقادونه په اسلامپالو کې د روايتپالنې او سمونپالنې درزونه رانښايي.

ملي اصلاح او چلوونکي يې!

د ملي اصلاح اونيزې په رسنيز تاريخ کې چې استاد عبدالفتاح جواد په کوم اخلاص او کوم غربت کې دا اونيزه پاللې دا د اسلامي حرکتونو په تاريخ کې ډېر کمسارې وي، او بيا په افغانستان او په ځانگړي ډول د کرزي د واکمنۍ په لومړيو کې چې ډېرو په کې د ژورنالېزم له مسلکه د زرو گټه کوله استاد په کې شری اغوستله خو يوه اونيزه يې پر فکر او معيارونو غني ساتله. ما ته به چې کله هم جواد صاحب د ليکنې لپاره زنگ راوواځي نو بيا به ما سره د رد مجال نه ؤ.

هغه مهال چې اصلاح اونيزه په کابل کې ملي اصلاح شوه، او لږه موده وروسته يې بيا اخباري بڼه، مجلې ته ورته شوه، دا مهال له اونيزې سره زموږ د ليکنې همکارۍ زرين وختونه وو، مونږ به ربعوار مجلسونه درلودل، د دې مجلسونو سرپرستي به استاد محمد نعيم جليلي کوله، استاد جواد، استاد احمد ضيا رحيمزۍ، محمد يونس برهان، غنچه گل ارمان

ادا کړې، دغه اونیزه د هېواد یو له هغوی کمو رسنیو وه چې درې او پښتو ژبې دواړه یې په خپلو فرهنګي، ټولنیزو، اقتصادي او سیاسي لیکنو غني کولې، دا یوازې ژبني بډاینه نه وه، بلکې د افغانستان په ژبني وېشلي منظر کې د پښتو او درې دغسې ښایسته امتزاج زموږ د ټولنیز پیوستون یوه ښکلې هڅه وه.

ملي اصلاح اونیزه په خپله دې دوره کې د بهرنيانو د تیرې پر وړاندې یو پیاوړی فرهنګي او سوله ییز مزاحمت ؤ، دا مزاحمت زموږ د هېواد د دیني او ملي ارزښتونو ریښتینې ترجماني وه، افغانستان چې په دغه دوره کې یې ډېری رسنیو د بهرنيانو په وړاندې د سکوت او یا ملاتړ پر څوړ مزل کاوه ملي اصلاح په کې د هېواد د خپلواکۍ روح پوکه او هېواد یې د بهرنيانو له وجوده پاک غوښته.

ملي اصلاح د دعوت پر دغه اوږده لار ډېر صبرناک مزل وکړ، ملي اصلاح د دغه لار په هر پړاو کې د هدف ښې روښانې کړې، له دې اونیزې سره چې کله ما د میوند دریځ په نوم لیکنه شروع کوله نو ما کله انګېرله چې زه به بیا د ملي اصلاح سره دومره اوږد مزل وکړم؟ دې اونیزې ته ما داسې لیکنې هم کړې چې له سترگو به مې اوښکې روانې وې او ورته لیکل به مې... له ملي اصلاح سره زموږ اړیکه لفظونه نه شي تشرېح کولی، دا بهخي یوه روحي او ذوقي اړیکه وه.

په هر صورت ملي اصلاح چې د کوم لوی هدف لپاره خاموشېږي دا داسې ده لکه د سبا تر سترګې مخکې چې لوی روڼ ستوری د دې لپاره خاموشېږي چې سهار راوخېږي. نو موږ به دا مزل کوو او د مزل په یو پړاو کې به بیا اصلاح تلویزیون یو دم رانښکاره شي، زموږ د تیارو مزل به روښانه شي او موږ به بیا د خپلې مدعا او نظریې لپاره یو ډېر موثر رسنیز پوښښ ولرو، ان شاء الله.

روان وم حوصلې مې که لوېدلې پاڅېدلې
آخر مې د همت نه مرحلې وشرمېدلې
حمزه بابا

یو مهال چې د اصلاح اونیزې نه د استاد محمد مزمل اسلامي ژباړه زړونو ته لاره خپرېده نو موږ به هرې بلې ګڼې ته په تمه وو چې دا سلسله په کې ولولو، هغه ژباړه بیا په مستقل کتاب کې چاپ شوه، اسلامي صاحب نوموړی کتاب ډېر خوږ ژباړلی ؤ.

د اونیزې یوه لویه ځانګړنه دا هم وه چې ډېر شمېر لیکوالان یې وروزل، د لیکوالانو دا شبکه دا مهال د جمعیت اصلاح په پرتولو رسنیو او خواله هغو راخوږه ده، د یو اسلامي جریان لپاره ډېره اړینه ده چې د فکر د رسولو لپاره لیکوالان او ویناوال تیار کړي، او په دې برخه کې ملي اصلاح ډېر سخاوتمندانه حاصل ورکړی.

اصلاح اونیزې په خپل اوږده مزله کې د پرله پسې توب یو بریالی یون کړی، په افغانستان کې چې ډېری مهال په کې رسنۍ په پروژو یې عمرونو کې لنډېږي، ملي اصلاح په کې پر خپلو محدودو سرچینو د اوږده واټن مزل وکړ، بلکه دا مزل یې په ډېر متانت، تعهد او نظریې سره وکړ، په دغه مزله کې ډېر کم داسې پېښ شوي چې اونیزه دې له خپل وخته ځنډېدلې وي.

افغانستان چې د بهرنيانو په راتلو سره یوازې د نظامي تیري لاندې نه ؤ، بلکې دلته ډېرو رسنیو او ګڼو وسایلو په یوه رسنیزه انارشی کې د فکري تیاري لپاره کار کاوه، په دې ټوله موده کې اصلاح اونیزې له خپل دیني هویت او ملي سوچ په اصالت کې د ملت پر فکري بیدارۍ تمرکز کړی وو، ملي اصلاح اونیزې په فکري روښانۍ کې د هېواد د ګڼو عالمو لیکوالانو استاد نصیر احمد نویدي، استاد محمد زمان مزمل، دکتور مصباح الله عبدالباقي، دکتور فضل الهادي وزین، دکتور عبدالباقي امین، دکتور عبدالصبور فخري، دکتور صفت الله قانت، استاد محمد نعیم جلیلي، استاد عزیز احمد حنیف، او نورو په لسګونو فاضلو لیکوالانو بې حسابې مقالې هېوادوالو ته وړاندې کړې، دې لیکنو د ځوان نسل په ذهني رویتیا او وده کې خپل لوی نقش درلود.

ملي اصلاح اونیزې د فکري سمونې تر څنګ د هېواد په فرهنګي بډاینې کې هم خپل نقش

او زه به په کې ګډونوال وو، په دغو مجلسونو کې به مو د جمعیت اصلاح د رسنیو لپاره په پلانونو او سټراټیژیو غور کاوه. زه به چې له جلال اباد دې مجلس ته راتلم نو هغه شوق او هغه د نیمو شپو تاوده بحثونه زما د رسنیز ژوند د حساب وړ وختونه دي.

وروسته چې بیا جواد صاحب د جمعیت اصلاح په نورو برخو کې مصروف شو، نو بیا مولوي صاحب نقیب الله حمید له خپلو ټولو مصروفیتونو سره دغه تسلسل په خپلې ایماني او حرکي انګېزې پیاوړې وساته، په دغه وخت کې ملي اصلاح ته د جمعیت اصلاح د مرکزي شوری رئیس د (از منبر جمعیت اصلاح) له کړکۍ لیکنې پیل کړې، دا لیکنې خورا له پیغامونو او موخو ډکې وې.

په بله مرحله کې بیا استاد محمد شعیب قریشي د ملي اصلاح اونیزې مسئول مدیر شو، نوموړي ډېرې هڅې وکړې چې د اونیزې څرنگوالی ښه شي. د دې لپاره ډېر مجلسونه وشول او طرحې او پلانونه شریک شول. قریشي صاحب د اسلامي حرکت د دې سترې رسنۍ اوسنی مسوول مدیر دی.

ملي اصلاح؛ بېسارې ځانګړنې!

کله چې موږ وایو چې جمعیت اصلاح د اسلامي نهضت د دویم نسل حرکي محور دی، نو په دې مفهوم کې بیا ملي اصلاح د دې محور لپاره د فکري روښانۍ او پراختیا یوه لویه وسیله وه، ملي اصلاح د جمعیت اصلاح د افکارو رسوونکې وه، که قافله میاشتنۍ د نخه ګانو او جمعیت اصلاح اتصال دی نو ملي اصلاح بیا د جمعیت اصلاح او هر لوستي افغان وګړي ورسوونکې رسنۍ وه.

اصلاح اونیزه په داسې وخت کې د اسلامي نهضت دویم نسل ته د فکر رسوونکې وه، چې هغه مهال د برېښنايي رسنیو دغه ګڼه ګوڼه نه وه، موږ به چې اصلاح اونیزه تر لاسه کړه نو هره کرښه به مو په خورا شوق لوسته او دا ځکه چې هغه مهال د رسنیو کمی وو، د کتابونو کمی وو او د فکر رسولو سختي هم وه، ځکه د طالبانو د اسلامي امارت پر مهال د رسنیو ازادي محدوده وه.

آغاز سال تعلیمی ۱۳۸۷

و مشکلات موجود در معارف افغانستان

ضیاءالاسلام شیرانی

سال تعلیمی ۱۳۹۷ هـ ش در مناطق سرد سیر کشور با نواختن زنگ مکتب توسط رئیس جمهور اشرف غنی در حالی آغاز گردید که هنوز هم دروازه‌های صدها مکتب در ولایات مختلف افغانستان به دلیل ناامنی‌ها، به روی شاگردان مسدود می‌باشد.

رئیس جمهور غنی در مراسم نواختن زنگ مکتب، سال ۱۳۹۷ هـ ش را سال حمایت از معارف کشور اعلام کرد و به تمام وزارتخانه‌ها هدایت داد که با معارف همکاری همه‌جانبه نمایند و معارف را در رأس برنامه خویشتن قرار دهند.

رئیس جمهور تعهد کرد که تا دو سال آینده برای ۶۰۰۰ مکتب تعمیرهای جدید اعمار خواهد شد و حدود ۲۰۰ میلیون دالر بودجه برای آن تخصیص داده شده است. وی همچنان تأکید نمود که مکاتب مرکز و ولایات کشور را با اینترنت وصل خواهد ساخت و تعهدات که پیش از این در خصوص معاشات معلمان سپرده بود، تا ۲۷ ماه اسد سال جاری بر عملی شدن آن تأکید دوباره نمود.

در این تحلیل بر پیشینه و وضعیت معارف در افغانستان، عواملی که معارف کشور را با مشکلات مواجه ساخته و اینکه چگونه می‌توان معارف کشور را از وضعیت ناگوار

کنونی بیرون کشید؟ پرداخته شده است.

پیشینه معارف در افغانستان

قبل از تأسیس مکاتب به شکل امروزی، معارف یا تعلیم و تربیه به گونه سنتی در کشور وجود داشت. شاگردان در مساجد نزد ملا امامان و روحانیون، علاوه بر دروس دینی و مذهبی، خواندن و نوشتن را نیز می‌آموختند و این روش تعلیم و تعلم در بیشتر مناطق کشور هنوز هم جریان دارد.

نخستین مکتب به سبک امروزی حدود ۱۱۵ سال قبل از امروز در سال ۱۲۸۲ هـ ش در زمان سلطنت امیر حبیب‌الله خان به نام حبیبیه در شهر کابل تأسیس شد که معلمان و مسؤولین اداری آن از کشور هند بودند.

در زمان سلطنت امیر حبیب‌الله خان علاوه بر مکتب حبیبیه، چند مکتب ابتدائیه دیگر، ایجاد شورای معارف که بررسی مواد درسی، وضع مالی، حفظ و نظم و مسایل اداری مکتب‌ها را به عهده داشت و نخستین دارالمعلمین برای کسانی که سواد را به شکل سنتی آموخته بودند در کابل تأسیس گردید و دو سال بعد ۶۵ نفر از آن فارغ التحصیل شدند.

پس از سلطنت امیر حبیب‌الله خان در زمان امان‌الله خان معارف کشور نسبت به قبل مورد توجه بیشتر قرار گرفت، مکاتب در

کابل و دیگر ولایات کشور توسعه پیدا کرد، وزارت معارف تأسیس گردید و نیز انجمنی برای تألیف و ترجمه کتاب‌های درسی و بررسی وضعیت مکاتب‌ها و شاگردان در کابل تأسیس گردید.

این سلسله تا زمان حکومت محمد داوود خان به جایی رسید که در سرتاسر افغانستان ۲۲۲۶ باب مکتب تعلیمات عمومی وجود داشت و ۵۴۶۰۰۰ شاگرد در مرحله ابتدائیه، ۱۱۳۰۰۰ شاگرد در مرحله متوسطه و ۶۰۰۰۰ شاگرد در مرحله ثانوی در این مکاتب‌ها مشغول آموزش بودند.

پس از کودتای خونین کمونیستی در ۷ ثور ۱۳۵۷ هـ ش، کشور دچار تحولات عمیق سیاسی و اجتماعی شد. متعاقباً حمله نظامی شوروی بر افغانستان باعث به وجود آمدن فضای متفاوت گردید. معارف دستخوش تغییرات فکری شد و اعتماد مردم بر آن، به ویژه در مناطق دور دست کشور کم شد.

تحولات و کشمکش‌های سیاسی، جنگ و منازعات داخلی مسلحانه در طول سال‌های ۱۳۵۷ هـ ش الی حمله امریکا بر افغانستان در سال ۱۳۸۰ هـ ش، علاوه بر دیگر بخش‌های کشور، این عرصه را تا حد زیادی متضرر ساخت و ضربه سنگین به پیکر معارف افغانستان وارد نمود.

پس از سقوط رژیم طالبان و تشکیل نظام جدید، وضعیت معارف دچار تحول شد و بیشتر از نظر کمیت پیشرفت نمود. چنانچه در سال ۱۳۸۰ هـ.ش، ۳۳۸۹ مکتب در افغانستان فعال بود؛ اما این رقم در سال بعدی به اضافه‌تر از ۶۰۰۰ باب مکتب رسید؛ سه سال بعد در ۱۳۸۴ تعداد مکتب‌ها به ۸۳۹۷ باب و ده سال بعد از آن در سال ۱۳۹۵ هـ.ش این رقم به ۱۶۰۴۹ باب رسید که مجموع تمام شاگردان آن نیز بیش از هشت ملیون (۸۸۶۸۱۲۲ تن) می‌رسید.

وضعیت معارف در افغانستان

هرچند پس از سال ۱۳۸۰ هـ.ش و تشکیل نظام جدید در کشور، معارف افغانستان در طول بیش از یک‌ونیم دهه گذشته بدون شک پیشرفت‌های چشم‌گیری داشته، ولی هنوز هم مشکلات و چالش‌های زیادی این عرصه حیاتی را تهدید می‌کند.

نگاهی به یک‌ونیم دهه گذشته نشان می‌دهد که پیشرفت در عرصه معارف در این مدت بیشتر بر کمیت می‌چرخید و به دلیل عدم توجه به کیفیت آن، در حال حاضر بزرگترین مشکل در این عرصه پایین بودن کیفیت آن به شمار می‌رود.

بر اساس ارقام وزارت معارف افغانستان در حال حاضر سه و نیم میلیون کودک واجد شرایط مکتب در افغانستان، از رفتن به مکتب محروم اند. علاوه بر این مکتب‌های فعال نیز با مشکلات جدی چون نبود استادان مسلکی، لوازم درسی، ساختمان‌ها، موجودیت فساد و غیره روبه‌رو اند. چنانچه خود رئیس جمهور غنی در مراسم آغاز سال تعلیمی ۱۳۹۷ هـ.ش اظهار داشت که بیشتر از نصف معلمان در کشور معیارهای تدریس را تکمیل کرده نمی‌توانند.

مشکلات مختلف در این عرصه، کیفیت

معارف را به گونه جدی متاثر ساخته است. شاگردانی که بعد از تکمیل دوره ثانوی وارد پوهنتون‌ها می‌شوند، تعدادی قابل ملاحظه شان حتی در نوشتن و املاء نیز به صورت جدی با مشکل روبه‌رو می‌باشند.

از سوی دیگر، سیطره همزمان حکومت و طالبان بر مکاتب و ادارات تعلیمی در مناطق تحت کنترل طالبان نیز مشکلات زیادی را به بار آورده است. بربنیاد معلوماتی که مرکز مطالعات استراتژیک و منطقوی چند ماه پیش (در جوزای ۱۳۹۶) به آن دست یافته و نشر کرده بود، معلمان و کارمندان مکاتب در شماری از ولایات ناامن کشور معاشات چند ماه خویش را به دلیل محدودیت‌هایی که از جانب طالبان روی پروسه اخذ معاشات از طریق بانک‌ها وضع شده، دریافت نکرده و به این ترتیب شمار زیادی از مکاتب با تهدید مسدود شدن مواجه بوده است.

عوامل وضعیت ناگوار معارف

عوامل وضعیت خراب معارف در کشور را می‌توان در چند نکته ذیل بیان کرد:

امنیت: جنگ جاری و ناامنی در کشور مانند هر عرصه دیگر، چالش بزرگی در برابر معارف نیز شمرده می‌شود. بر اساس گزارش اخیر سازمان ملل متحد سال ۲۰۱۷م خونین‌ترین سال برای مردم افغانستان بود که در آن بیش از ۱۰ هزار فرد ملکی کشته و زخمی شدند. به دلیل ناامنی‌های روز افزون در حال حاضر دروازه‌های بیش از یک هزار مکتب در مناطق ناامن کشور بر روی شاگردان مسدود می‌باشد.

فساد اداری: موجودیت فساد اداری چالش دیگری در برابر معارف افغانستان است. کمیته مستقل مشترک نظارت و ارزیابی مبارزه با فساد اداری سال گذشته (۴ عقرب ۱۳۹۶ هـ.ش) با نشر گزارشی گفته بود که موجودیت

فساد گسترده در وزارت معارف نگران‌کننده است. در گزارش این کمیته از فساد در روند استخدام معلمان، فروش کتاب‌های درسی در بازار، مشکلات توزیع معاشات معلمان در ولایات کشور و سایر موارد یادآوری شده بود. نبود ساختمان‌های مکاتب نیز با فساد اداری گره خورده است. به دلیل موجودیت فساد گسترده در وزارت معارف، در بسیاری موارد مکاتب خیالی ساخته شده و پول آن حیف و میل شده است.

کیفیت پایین: پس از امنیت و فساد اداری، کیفیت و سطح پایین تعلیمی در معارف افغانستان، یکی از چالش‌های مهم به شمار می‌رود. بر اساس آمار وزارت معارف افغانستان تنها ۲۷ درصد از ۱۷۰۰۰۰ تن معلم، کمترین شرایط یک معلم مسلکی یعنی فراغت از صنف چهارده را دارا می‌باشند و این وضعیت در کنار عوامل دیگر، مستقیماً بر کیفیت و سطح تعلیم در کشور تاثیر داشته است.

ضعف در مدیریت: مشکل دیگری که در برابر معارف افغانستان وجود دارد، پایین بودن توانمندی اجرائیوی سکتور معارف در مرکز و ولایات می‌باشد. سکتور معارف به دلیل کمبود ظرفیت‌های کادری و کاری متخصص و گماشتن افراد غیرمسلکی به دلیل فساد اداری موجود، با مشکل ضعف مدیریت و نظارت ضعیف در مرکز و بیشتر مناطق کشور مواجه است.

سکتور معارف در قدم نخست نیازمند اصلاحات در سیستم نظام مدیریتی وزارت معارف و در قدم دوم نیازمند ایجاد یک استراتژی ملی، منظم و همه‌جانبه بربنیاد تحقیقات معیاری است که جواب‌گوی حل مشکلات موجود در نهادهای تعلیمی افغانستان باشد.

کلمہ کریمہ کی یاد

بندگی اللہ، نہ بندگی بندہ!

پادشاہی را وزیری عاقل بود از وزارت دست برداشت.
پادشاہ از دگر وزیران پرسید وزیر عاقل کجاست؟
گفتند از وزات دست برداشته و بہ عبادت خدا مشغول شدہ
است. پادشاہ نزد وزیر رفت و از او پرسید از من چہ خطا
دیدہ ای کہ وزارت را ترک کردہ ای؟
گفت از پنج سبب:

اول: آنکہ تو نشستہ می بودی و من بہ حضور تو ایستادہ
می ماندم اکنون بندگی خدایی می کنم کہ مرا در وقت نماز
ہم، حکم بہ نشستن می کند.
دوم: آنکہ طعام می خوردی و من نگاہ می کردم اکنون
رزاقی پیدا کردہ ام کہ او نمی خورد و مرا می خوراند.
سوم: آنکہ تو خواب می کردی و من پاسبانی می کردم
اکنون خدای چنان است کہ ہرگز نمی خوابد و مرا نگہبانی
می کند.

چہارم: آنکہ می ترسیدم اگر تو بمیری مرا از دشمنان
آسیب برسد، اکنون خدای من چنان است کہ ہرگز نخواہد
مرد و مرا از دشمنان آسیب نخواہد رسید.
پنجم: آنکہ می ترسیدم اگر گناہی از من سرزند عفو
نکنی، اکنون خدای من چنان رحیم است کہ گناہانم را
میبخشاید.
خدایا ما را یک لحظہ بہ حال خود وامگذار...

ولسمشر داسی وی!

امیرالمؤمنین عمر بن عبدالعزیز رحمہ اللہ تہ یی مہرمنی
ووہل: د اختر مخہ دہ، ټولو خلکو نوې جامې کړي خو مونږ
سره د جامو لپاره پیسې نشته، مونږ تہ څو روپی راکړه چې
جامې واخلو.

امیرالمؤمنین ورته وفرمایل: پیسې خو ماسره ہم نشته، له
کومه یی کړم؟ مہرمنی یی ورته ووہل: له بیت المالہ پور
واخلہ، هغوی بہ یی درنہ د راتلونکو میاشتو پہ تنخوا کي
وگرځوي، هغه د بیت المال مسؤول تہ ورغی او د پور غوښتنہ
یی ترې وکړه، د بیت المال مسؤول ترې پوښتنہ وکړه، د پور
د ادا کولو لپاره بیا پیسې له کومه کوي؟ امیرالمؤمنین ورته
وفرمایل: د راتلونکو میاشتو له تنخواگانو بہ یی وگرځوي، د
بیت المال مسؤول ورته ووہل: چې داسی دہ تہ ماته لومړی د
دې ضمانت راکړه چې تہ بہ تر راتلونکو میاشتو پورې ژوندی
یی، هغه وفرمایل چې زه خو د بوي شپې د ژوندي پاتې
کېدو ضمانت ہم نشم درکولای، د بیت المال مسؤول ورته
ووہل: نو بیا څنگه پور درکړم. عمر رحمہ اللہ هېڅ ونه وېل او
پہ چوپہ خوله روان شو.

د اختر پہ ورځ د خلافت پہ رعیت کي داسی څوک نہ ول چې
نوې جامې یی نہ وي اغوستي، بوازي امیرالمؤمنین، او بچیان
یی ول چې اختر یی پہ زړو جامو کي تېر کړ.

لس کړنې چې لس نورې له مينځه وړي

- ۱- توبہ گناہ له مينځه وړي.
- ۲- دروغ رزق محوہ کوي.
- ۳- غيبت عمل ضايع کوي.
- ۴- خپگان عمر لنډوي.
- ۵- صدقہ بلا له مينځه وړي.
- ۶- غصہ عقل له مينځه وړي.
- ۷- پيښماني سخاوت نابودوي.
- ۸- ښېگڼه بدي له مينځه وړي.
- ۹- ښينه، دښمني له مينځه وړي.
- ۱۰- کبر او غرور علم له مينځه وړي.

مسکوما

چگونه بدانم که اسلام حق است؟!

جواب از رهگذر ۳ معیار کفایت می کند:

۱. منبع دعوت

۲. توان ظهور

۳. تکامل سیستم

اول: از دینی که اصل آسمانی ندارد روی بگردان (یعنی دینی که از خارج جهان نباشد) ..

ادیان زمینی درواقع ساخته و پرداخته اهل زمین است. بنابراین از طریق این معیار و فیلتر، سه دین برای ما می ماند: یهودیت، مسیحیت و اسلام. و سایر ادیان را کنار می گذاریم.

دوم: توان ظهور، یعنی کدام یک از این سه دین بیشترین میزان ظهور، جاذبه و انتشار را در بین امتهای مختلف دارد؟

یهودیت، دینی قوم محور، نژادپرست و دیگرستیز است. پس آن را کنار می گذاریم. و تنها مسیحیت و اسلام برایمان باقی می ماند.

سوم: می نگریم که کدامیک از این دو، متکامل تر، عقلانی تر و منطقی تر است و به عنوان یک نظام ایدئولوژیک و قانونگذار با خودش منسجم تر می باشد و به عنوان برنامه ای برای زندگی، همه جانبه تر است؟! بدون تردید اسلام چنین است. پس اسلام را بر می گزینیم.

شیخ عبدالله شهری

خانه یا میدان جنگ...؟

در خانه ای که آدم ها یکدیگر را دوست ندارند.

بچه ها نمی توانند بزرگ شوند،

شاید قد بکشند.

اما بال و پر نخواهند گرفت.

میدانید خانه کجاست؟

خانه یعنی احترام و درک متقابل،

خانه یعنی جایی که وقتی در باره اش فکر میکنی روی لبانت

لبخند بیاید،

خانه یعنی آرامش و امنیت،

خانه یعنی یک پیاله چای گرم در کنار کسانی که دوستشان داری،

خانه یعنی فضایی خالی از خشم،

خالی از دود،

خالی از تابلیت خواب و استرس،

خانه یعنی وقتی واردش میشوی لبخند بزنی و لبخند ببینی،

یک خانه ی خوب آن نیست که وسیع و کلان باشد،

بلکه خانه است که وسعت قلب آدم هایش زیاد باشد.

همچنین خانه ای را برای همه آرزو می کنم.

که درد نه وای نو...

که درد نه وای؛ نو ناروغي به يو ډول ارام وای چې تنبلي او لټي به يې خوږه گرځولای، که ناروغي نه وای، روغتيا به په انسان کې د رحمت تر ټولو ښکلې وړمې څيرلې وای، که روغتيا نه وای، انسان به خپل مسؤليتونه نه وای اداء کړي او لوی کارونه به يې له پامه غورځولي وای او که تکليفونه نه وای؛ نو د انسان ژوند به په دې دنيا کې بې معنی وای.

په هوایي بمباریو کې

د ملګي وګړو درانه تلفات

د ستراتيژیکو او سیمه ییزو څېړنو مرکز

د روان کال د حمل میاشتې په ۱۲مه نېټه د کندوز ولایت د دشت ارچي ولسوالۍ اړوند دفتانېو سیمه کې افغان هوایي ځواکونو په یوه دیني مدرسه کې پر جوړه شوې غونډه برید وکړ او ګڼو کسانو ته یې مرګ ژوبله واړوله. نیویارک ټایمز د دشت ارچي د ولسوال نصرالدین سعدي له قوله لیکلي، چې دغه برید د افغان هوایي ځواکونو له لوري د دستاربندي په مراسمو شوی. د سرچینې په حواله، شاوخوا ۱۰۰۰ تنه دلته راټول شوي وو او د برید په پایله کې ۷۰ تنه وژل شوي او ۳۰ نور ټپیان دي.

په بل اړخ کې د افغانستان د دفاع وزارت بیا وایي، چې دغه برید د کورنیو او بهرنیو وسله والو پر یوه ستره غونډه شوی او په پایله کې یې ۲۰ تنه وسله وال طالبان وژل شوي او همدومره نور ټپیان دي. ولسمشرۍ مانی هم په یوه اعلامیه کې دغه برید د طالبانو پر هغه غونډه بللی، چې غوښتل یې په افغانستان کې د لویو بریدونو د کولو پلان جوړ کړي. خو د اعلامیې پر بنسټ، دا چې ملګي وګړو ته د مرګ ژوبلې

او وژنې» را محدود شوی رول د جګړې په ډګر کې زیات شو او په ځانګړې توګه خپل هوایي بریدونه یې د پخوا په پرتله زیات کړل. که څه هم د امریکا په نوې پوځي تګلاره کې د امریکایي پوځیانو زیاتېدلو او پر طالبانو د فشار راوړلو د افغان حکومت روحیه لوړه کړه؛ خو په افغانستان کې یې د سولې د ټینګښت پر وړاندې خنډونه نور هم زیات کړل؛ ځکه داسې انګېرنې شته دي چې د همدې تګلارې او پر طالبانو د نظامي فشار زیاتوالی د طالبانو لیکې او جګړې ته لېوالتیا پیاوړې کوي.

د امریکا په نوې تګلاره کې دا هغه ټکی و، چې په تېرو کلونو کې امریکا په افغانستان کې تر ۱۰۰ زره زیاتو سرتېرو سره طالبان پرې مات نه کړای شول، بلکې په افغانستان کې یې جګړه نوره هم ګرمه کړه. په تېر کال کې هم د بهرنیو ځواکونو هوایي بریدونه زیات شول او له کبله یې ملګي خلکو ته د اوسنې مرګ ژوبلې کچه هم لوړه شوه. د امریکا د هوایي ځواک د معلوماتو له مخې، امریکایي ځواکونو په

اوسنې راپورونه خپاره شوي، ولسمشر غني یې په اړه د پلټنو په موخه یو پلاوی ټاکلی او تر څېړنو وروسته به یې پایلې له خلکو سره شریکې کړي.

دغه برید د پخواني ولسمشر حامد کرزي، ځینو نورو افغان سیاستونو، د ولسي جرګې غړو او په پراخه کچه په ټولنیزو رسنیو کې د عامو خلکو له لوري سخت غندل شوی او له حکومته یې غوښتي، چې د دغې پېښې پلټنه وکړي او عاملینو ته یې سزا ورکړي.

دا چې هوایي بریدونه ولې زیات شوي، په دغو بریدونو کې ولسي خلکو ته ولې پراخه مرګ ژوبله اوږي او د دا ډول بریدونو دوام به کومې احتمالي پایلې او اغېزې ولري؟ هغه پوښتنې دي چې دلته مو ځواب کړې دي.

هوایي بریدونه

د افغانستان او سوېلي آسیا لپاره د ۲۰۱۷م کال په اګسټ کې د امریکا د ولسمشر ډونالد ټرمپ د نوې پوځي تګلارې له اعلان سره سم، په افغانستان کې د امریکایي ځواکونو تر «مشورې

افغانستان کې په تېر ۲۰۱۷م کال کې ۲۶۱۱ هوايي بریدونه کړي دي، چې دا شمېره په ۲۰۱۶م کال کې ۱۰۷۱ او په ۲۰۱۵م کال کې ۲۳۶ وه. د ملګرو ملتونو د راپور پر بنسټ په ۲۰۱۷م کال کې ۳۴۳۸ ملکي افغانان وژل شوي او ۷۰۱۵ تنه نور تېپیان شوي، چې د هوايي بریدونو له کبله د اوسني مرګ ژوبلې کچه څرګنده پکې زیاته شوې ده.

په تېرو څو کلونو کې ډېری مهال د امریکايي ځواکونو له لوري په هوايي بریدونو کې د ملکي وګړو یا عامو خلکو د کورونو سربېره، روغتونونه، جوماتونه او ان د افغان نظامیانو پوستې هم بمبار شوې دي. به بل اړخ په دې وروستیو کې افغان هوايي ځواکونه هم ورته هوايي بریدونه کوي او د ۲۰۱۸م کال له پیل راهیسې یې په څو پېښو کې ګڼ ولسي وګړي وژل شوي دي.

د ملکي وګړو مرګ ژوبله

په تېره یوه نیمه لسيزه کې تل د افغان او بهرنیو ځواکونو په هوايي بریدونو کې معمولاً ملکي خلک وژل شوي، چې پر عامو خلکو سربېره د بشري حقونو داخلي او نړیوالو ادارو، د ملي شورا غړو او سیاسي احزابو یې په اړه خپلې اندېښنې څرګندې کړې دي؛ خو پوښتنه دا ده، چې ولې په دغو بریدونو کې د ملکي خلکو ژوند ته پام نه کېږي؟

په دې برخه کې لاندې ټکي د پام وړ دي:

لومړی؛ د جګړې اصولو ته نه پاملرنه: په جګړو کې د ملکي خلکو ژوند ته د پاملرنې او د بشري حقونو د خونديتوب لپاره نړیوال اصول شته دي، چې له مخې یې باید د غیر پوځي وګړو یا هغه څوک چې د جګړې په هیڅ لوري کې نه راځي، تېپیانو او ناروغانو، جنګي اسیرانو، خیریه بنسټونو، مقدسو ځایونو او داسې نورو

خونديتوب ته پاملرنه وشي؛ خو د نړۍ په ځینو نورو هېوادونو کې د جګړو په څېر، په افغان جګړه کې هم دا اصول نه مراعات کېږي، بلکې په تېره ۱۷ کلنه جګړه کې په پراخه کچه تر پښو لاندې شوي دي.

د بهرنیو ځواکونو له خوا څو ځله د جنازې او نورو دیني مراسمو، دیني مدرسو او مقدسو ځایونو او روغتونو بمبارول، لکه په کندوز کې د بې پولې ډاکټرانو پر روغتون خونړی برید؛ د دولت د وسله والو مخالفینو له خوا په زیارتونو، جوماتونو، تکیه خانو، روغتونونو او نورو عامه ځایونو کې بریدونه، د بېلګې په توګه په سردار محمد داوودخان روغتون برید؛ او دغه راز د افغان ځواکونو له خوا په فراه او کندوز کې وروستي بریدونه یې د بېلګې په ډول یادولی شو.

دویم؛ د بهرنیو ځواکونو هدفي بمباری: د امریکايي او ناټو ځواکونو ځینو بریدونو ته په کتلو سره داسې انګېرنې شته دي، چې ځینې وختونه قصداً دا ډول هوايي بریدونه کېږي او په څرګنده د ملکي خلکو ژوند ته په لوړه کچه ګواښ پکې موجود وي.

د دا ډول بمباریو بېلګې هم په تېره څه باندې یوه نیمه لسيزه کې خورا ډیرې لیدل شوې دي، چې یوازې په تېر ۱۳۹۶هـ ش کال کې د دې ډول بریدونو له ډلې د ننگرهار هسکه مېنه کې پر ملکي خلکو هوايي برید، د کونړ په څوکی ولسوالۍ کې هوايي برید، د لوګر ولایت مرکز پل علم اړوند باري سیمه کې برید، د کابل په قره باغ ولسوالۍ کې د واده پر مراسمو برید او ورته نور بریدونه یادولی شو.

درېیم؛ د افغان هوايي ځواک او کشفی ارګانونو ستونزه: له یوې خوا د افغان هوايي ځواکونو

مسلكي وړتیا کمه ده او له کبله یې په بریدونو کې ملکي خلکو ته مرګ ژوبله اوږي او له بله پلوه د ناسمو راپورونو پر بنسټ بمباری، چې د استخباراتي او کشفی ارګانونو په کمزورۍ پورې تړاو لري، د ملکي خلکو د مرګ ژوبلې لامل دی. افغان حکومت اوسمهال د هوايي ځواک پر پیاوړتیا تمرکز لري او له همدې کبله یې په دې وروستیو کې هوايي بریدونه هم زیات شوي دي. له دې پرته بڼایي دا ډول بریدونه لا هم د بهرنیانو په امر کېږي؛ ځکه په دیني مراسمو کې د څو تنو وسله والو کسانو د ګډون له کبله یوه د ګڼې ګونې ډکه غونډه بمبارول د توجیه وړ نه دي.

د ملکي وګړو د مرګ ژوبلې پایلې

د افغان حکومت او بهرنیو ځواکونو له لوري په جګړه کې د ملکي وګړو ژوند ته نه پاملرنه لاندې پایلې لرلی شي:

- د افغان هوايي ځواکونو له خوا دا ډول بریدونه په لویه کچه د خلکو او حکومت ترمنځ واټن ډېرولی شي.
- د ملکي خلکو مرګ ژوبله د خلکو کرکه پاروي او له کبله یې د دولت د وسله والو مخالفینو لیکې پیاوړې کېږي او د جګړې ډګر ګرمېږي.
- په دیني مدرسو، جوماتونو او نورو دیني ځایونو او دیني مراسمو بریدونه بیا د خلکو توند غبرګون هم پارولی شي.
- دا وضعیت د افغان حکومت او طالبانو ترمنځ د سولې د خبرو اترو لپاره راټوکېدلې هیلې هم مړاوې کوي او داسې ښکاري، چې دواړه لوري په عامه ځایونو په بریدونو سره د بې باورۍ فضا نوره هم پراخوي.

مودودی

متفکری ژرف‌نگر، متعهد و واقعیت‌گرا

عزیز احمد حنیف

امام ابوالاعلی مودودی یکی از مشهورترین چهره‌های دینی جهان اسلام در قرن بیستم است که با دیدگاه‌های منتقدانه‌ای از تاریخ سیاسی جهان اسلام، طرح اصلاح و تجدید بنای تمدن اسلامی اصیل را بر بنیاد ارزش‌های قرآن و حدیث و مقتضیات عصر حاضر به‌گونه‌ی جامع و فراگیر پی‌ریزی نموده است و با تأسیس جماعت اسلامی در شبه قاره هند، خواسته است بر اندیشه‌ی دینی خویش جامه‌ی عمل بپوشاند.

مودودی بعد از قرن‌ها سکوت برای اولین بار، توانسته است تاریخ سیاسی اسلام در قرن نخست را از موقف یک نظریه‌پرداز ژرف‌نگر، اندیشمندی دوراندیش و مجتهدی متعهد و رسالت‌مند، با دید باز، واقع‌بینانه و بی‌طرفانه، به‌گونه‌ی علمی و مستند، به نقد و بررسی بگیرد و همچون طبیبی متخصص، کارکشته و با احساس، سر نخ معضله‌ها و بیماری‌های واگیر جوامع اسلامی را درمی‌یابد و برای درمان آن دارو جستجو و فراهم می‌نماید. بررسی اشتباهات سیاسی در زمان حضرت عثمان بن عفان رض، گسترش دامنه‌ی آن در

زمان حضرت معاویه بن ابی سفیان، تبدیل خلافت به پادشاهی، گزینش یزید به‌عنوان ولی عهد در زمان حضرت معاویه، آغاز استبداد سیاسی از زمان پادشاهان اموی تا امروز، یکی از نقاط برجسته‌ای در اندیشه‌ی امام مودودی است که در هیچ مقطعی از تاریخ برای مسلمانان فرصت نداده است تا روی ساختارهای اجتماعی جوامع بشری، رشد و غنای فرهنگی، خلاقیت‌های تمدنی جهان اسلام و انکشاف و توسعه علمی به‌گونه‌ی لازم غور و توجه می‌نمودند.

باوجودی که اندیشمندان مسلمان، در قرن‌های نخست تا قرن پنجم توانستند در عرصه‌های علمی مختلف، دست‌آوردهای چشمگیری داشته باشند، اما مشکلات اجتماعی-سیاسی و گیر و دارهای داخلی جهان اسلام باعث می‌گردد تا سیر صعودی تمدن اسلامی متوقف گردیده و آهسته آهسته رو به‌زوال و افول بگذارد.

طرز نگرش مودودی به احکام شریعت اسلامی به‌گونه‌ی یک آیین جامع، جهان‌شمول و انسانی‌ای است که در چوکات آن عقل و نقل

دست‌آشتی بهم داده اند و سنت و مدرنیه، پیوندی ناگسستنی میان هم دارند، هدف از جنگ و صلح، آزادی، عدالت و مساوات انسانی به‌دور از تمام ملحوظات دین، مذهب، رنگ، نژاد، جنس و معیارهای مادی و رهایی دست و پای بشر از قید و زنجیر اسارت و بردگی نظام‌هایی است که اساس آن بر عقلانیت انسان‌های بیمار، دین‌ستیز، مذهب‌گریز و عقده‌مند که خود در دام هوا و هوس گیر مانده اند، استوار است.

به‌باور مودودی و سایر اندیشمندان مسلمان، واژه‌های آزادی، عدالت و مساوات، مفاهیمی معنوی و اخلاقی از ارزش‌های انسانی را با

خود حمل می‌کنند که هریکی فقط از گریبان دین می‌تواند سرکشد و در بستر ایمان به‌رشد و بالندگی برسد و به‌برگ و بار نشیند؛ این واژه‌ها را با مفاهیم و معیارهای بلند آن که با سرشت اصیل انسانی سازگاری داشته است، پیامبر گرامی اسلام ص به‌عنوان بزرگترین معلم اخلاق برای نسل نخست (صحابه) آموزش داده و در عمل به تجربه نشسته است.

مودودی بدین باور است که دین اسلام با جهان‌بینی بزرگ انسانی‌ای که در خود دارد، یک روش سیال و پویا است که مطابق به سنت الهی در هستی حرکت می‌کند و در تمام زمان‌ها و مکان‌ها زندگی انسان را به‌سوی خیر و صلاح، سمت و سو می‌دهد و یگانه نظامی است که می‌تواند بر گیر و دارهای مادی میان ملت‌ها پایان ببخشد و همزیستی مسالمت آمیز، صلح و امنیت جهانی، انکشاف و ترقی و تمدن و برادری و برابری میان انسان‌ها را در میان هفتاد و دو ملت تنظیم نماید.

مودودی به‌خاطر زدودن غبار از سیمای زیبای آیین پیامبر خاتم ص، از سوی برخی کج‌اندیشان شورچشم مورد تبلیغات سوء و گسترده‌ای در زندگی و بعد از مرگ قرار گرفت اما هیچ‌گاه نخواست خود را مصروف کشمکش با اشخاصی بسازد که با احکام و ارزش‌های شریعت اسلامی، سطحی‌نگرانه و عاطفی برخورد می‌کنند و از حکمت و عمق معانی و مفاهیم اسلام بی‌مایه اند.

امام، طرح تربیتی کامل و همه‌جانبه‌ای را برای پرورش نسل‌های بعدی پی‌ریزی نموده است که در چوکات آن انسان‌های صحابه‌گونه باید تربیت شود و در شیوه‌های گفتار و کردار، بر مقتضای آیه مبارکه ۱۴۳ سوره بقره (و همچنین شما را امت میانه قرار دادیم تا بر سایر مردم

گواه باشید و پیامبر هم بر شما گواه باشد)، نمادهای زنده و عملی‌ای از انسانیت به‌معنای واقعی آن باشند. انسان‌هایی که منبع فیاض خیر و برکت، تلاش و تحرک، پویایی و زایایی، اعتدال و میانه‌روی، خلاقیت و ابتکار و سرانجام تمام خوبی‌ها باشند؛ چنین انسان‌هایی به‌جز در بستر آموزه‌های قرآن کریم و احادیث پیامبر گرامی اسلام ص در هیچ جای دیگری ممکن و میسر نیست.

در اندیشه‌ی مودودی، اسلام نماینده‌ی خاص و آدرس ویژه‌ای به‌خود ندارد؛ هر مسلمانی در هر بخشی از جامعه اسلامی که فعالیت می‌نماید، نماینده دین است و با جدیت و مسئولیت می‌تواند در بخش خویشتن از ارزش‌ها و فرامین دینی نمایندگی کند؛ برعکس، اگر طایفه‌ی مخصوصی به‌گونه‌ی انحصاری نمایندگی از دین کنند، این دیدگاه، قرائتی متحجرانه از دین و برجیدن بساط دین از جامعه و روی هم رفته، نقطه‌ی آغازین سیکولاریسم پنداشته می‌شود.

به‌عقیده‌ی مودودی، نظام‌های اجتماعی جدید در شرق و غرب همه بر بنیاد قواعد جاهلی استوار است و اسلام، به‌عنوان یک نظام کامل با هیچ‌یکی از این نظام‌ها سازش ندارد؛ نظام‌های قبل از اسلام نیز بر مبنای منافع مادی از سوی انسان‌ها ساخته شده بود و در ساختار آن دین نقش نداشت؛ نظام‌های اجتماعی معاصر نیز بر مقتضای خواست توده‌ها به‌وجود آمده است و دین در آن نقش ندارد.

مودودی از خلال تحقیق و پژوهش در متون دینی بدین نتیجه رسیده است که دین همان‌گونه که در زندگی فرد نقش محوری دارد، در زندگی اجتماعی نیز توجیه‌کننده

است؛ به‌باور ایشان، هیچ دلیل معقول و منطقی وجود ندارد به‌اینکه نقش دین در ساحه‌ی زندگی فرد محدود ساخته شود و برای عقل حق داده شود تا بدون وابستگی به‌دین به‌ساختارهای اجتماعی بپردازد.

دایره اجتهاد فقهی اسلام در قرن‌های نخست به‌حدی وسعت یافت و اصول و قواعدی برای فعالیت‌های حقوقی در عرصه‌های اجتماعی مختلف مانند: تجارت، روابط بین‌المللی، جزاء، مدنی، اداری و غیره از سوی اندیشمندان مسلمان وضع گردید که تا امروز، جهان از آن استفاده می‌کند؛ اما این روند در نتیجه‌ی عوامل سیاسی متوقف گردید. خیلی از ارزش‌هایی که امروز در نظام دموکراسی دیده می‌شود، ریشه بر دیدگاه‌های فقهی و فلسفی علمای اسلام در قرن‌های نخست دارد.

مفهوم و فلسفه‌ی جهاد در اندیشه‌ی مودودی، صلح، ترقی، آوردن اصلاحات اساسی در ساختارهای اجتماعی، تأمین رفاه و آسایش، عدالت و قانون‌مداری بر مبنای ارزش‌های اسلامی، تولید و توسعه اقتصادی، فراهم نمودن زمینه‌های کار و تلاش برای مردم، گسترش دانش کلاسیک و مدرن و بهره‌بردن از هریکی در راستای دعوت اسلامی و بالاخره داشتن یک نظام تعلیمی پیشرفته، نظام اقتصادی جوابگو بر بنیاد اصول و قواعد فقهی و نظام اجتماعی و اخلاقی بر مقتضای ارزش‌های دینی و مفاهیم دیگری از این دست، می‌باشد.

مودودی یک اندیشمند و متفکر واقعیت‌گراست؛ به آنچه می‌گوید سخت باور دارد و شیفته‌ی رسیدن به آن است و در راه رسیدن به هدف تا پای جان، استوار و امیدوار، قلم زده است و قدم برداشته است.

تاریخ، تمدن و آینده

هدایت الله ذاهب

تاریخ، این کودکی که تازه فن سخنوری آموخته است، با وجودی که به استثناء چند هزاره‌ی اخیر، از آوان پیدایش و سیر زنده‌گی خویش تا چند هزاره قبل چیزی به یاد ندارد، حامل پندهای زیادی برای بشریت می‌باشد؛ اما با تأسف که انسان، این موجود سرگشته ندرتاً زنده‌گی این کودک را به بررسی می‌گیرد و اگر می‌گیرد، چه بد بررسی می‌کند.

انسان، این موجود ناسپاس و فخور هرم‌های مصر را می‌بیند، از ساختمان عظیم الجثه‌ی آن صحبت می‌کند، از طرق نصب سنگ‌های چند تنی در این ساختمان عجوبه می‌گوید، پیچیده‌گی ساخت و ساز این ساختمان او را به حیرت می‌افکند و استنتاج می‌کند، که مصر آن زمان چه تمدن غنی، پرشکوه و عالی‌شان داشته است؛ ولی قیمت انسانی برای ساختن این تمدن را فراموش می‌کند. از انسان‌های پشت برهنه‌ی زیر آفتاب سوزان که در ساخت این نشانه‌ی بزرگ جان‌باخته‌اند، از مردانی که روزها سنگ‌های چند تنی را انتقال می‌دهند و شب‌ها وقتی برای آرامش نزد فامیل برمی‌گردند، باکمال یأس حکایت اختطاف زن‌های‌شان توسط قبطی‌های فرعون‌ی برای بهره‌کشی جنسی را می‌شنوند، از زنانی که که استخوان‌های گردن‌شان با انتقال مواد ساختمانی این نشان تمدنی فولاد شده است، از اطفالی که از محبت والدین مصروف در ساخت نشان تمدن محروم گشته‌اند، و بالاخره از انسان‌های که زیر سنگ‌های چند تنی این نشان تمدنی زنده‌به‌گور شده اند یادبود نمی‌کند.

انسان، این موجود عجول و شتاب‌گر، محو نشان دیگر تمدنی به‌نام تاج‌محل می‌شود، از تغییر رنگ آن نظر به آفتاب می‌گوید، از تناسب زاویه‌ی مناره‌های آن که از فاصله‌های دور و نزدیک مستقیم و موازی می‌نماید می‌گوید، از انعکاس منظم صدا در این ساختمان صحبت می‌کند، از راز روشن شدن ساحه‌ی بزرگ ساختمان توسط شمع کوچک گفته و به تمجید تمدن اسلامی مغول‌های هند آغاز می‌کند؛ اما سرمایه‌های هندی‌های که در این نشان قیمتی تمدن به مصرف رسیده است

و به‌طور غیرمنصفانه به یغما برده شده است، دست‌های که در اثر تراش سنگ‌های وارداتی سائیده و قطع شده‌اند، زنانی که مانند حیوانات به بهره‌کشی گرفته شده‌اند و انسان‌های بیچاره‌ی را که نان شکم‌شان در این نشان تمدنی به مصرف رسیده است، فراموش می‌کند.

انسان این موجود فراموش‌کار، تنها گذشته‌ها را نه؛ بلکه امروز را نیز بد بررسی می‌کند، محو آسمان خراش‌های نیویارک می‌شود، از انرژی اتمی جاپان می‌گوید، پل لندن را تمجید می‌کند و لب به بزرگ‌نمایی تمدن مدرن غربی می‌گشاید؛ اما افریقایی‌های را که باوجود دادن بزرگ‌ترین معادن الماس به تمدن مدرن غربی، از گرسنگی جان می‌دهند و یا پوست و استخوانی بیش در بدن‌شان نمانده، هندی‌های را که سرزمین‌شان پرنده‌ی طلایی نامیده می‌شد و اکنون سقفی را در زنده‌گی نمی‌بینند، با وجودی که طلاهای‌شان در گاوصندوق‌های بانک انگلیس می‌درخشد، مسلمانانی را که بزرگ‌ترین گناه‌شان ایمان به خداوند یکتا و داشتن سرزمین مملو از ذخایر طبیعی (نفت، لیتیم، یورانیوم...) است و به‌خاطر ساختن این نشانه‌های تمدنی قتل‌عام می‌شوند و توده‌های را که اطفال‌شان به‌خاطر تشعشع مواد رادیواکتیو با سوء شکل متولد می‌شوند، فراموش می‌کند.

اما کودکی به‌نام تاریخ، برای کسانی که زنده‌گی وی را خوب بررسی می‌کنند در مورد تمدن پدیده‌ی که بشریت به آن می‌نازد و قدامت آن‌را بیش از ۶۰۰۰ سال نمی‌داند، چیزهای زیادی به گفتن دارد. این کودک می‌گوید که در شش هزاره‌ی گذشته تمدن‌های متعددی وجود داشته است و هر تمدن بلااستثناء فوت کرده است. کالبدشگافی بیش از بیست تمدن فوت‌شده نشان می‌دهد، مهم‌ترین امراضی که سبب فوت این تمدن‌ها شده‌اند، به‌وجود آمدن طبقات (منفعت‌برداران از تمدن و قربانیان تمدن) و زوال روحانیت در تمدن‌ها بوده است. الله متعال چه زیبا این انسان حریص و ناشکیبا را تشویق به بررسی گرفتن زنده‌گی کودکی به‌نام تاریخ کرده است: «أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي

الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَأَثَارُوا الْأَرْضِ وَعَمَرُوهَا أَكْثَرَ مِمَّا عَمَرُوهَا» ترجمه: آیا در زمین گردش نکرده‌اند تا با تأمل بنگرند سرانجام کسانی که پیش از اینان بودند چگونه بود؟ آنان قوی‌تر و نیرومندتر از اینان بودند و زمین را زیر و رو کردند و آن‌را بیش از آنچه اینان آبادش کردند، آباد نمودند.

کودکی به‌نام تاریخ، چیز مهم دیگری که می‌گوید، این است که سلسله‌ی تمدن، حداقل از شش هزاره تا به‌حال، قطع نشده است و هرزمانی که یک تمدن در بستر بیماری بوده، تمدن دیگری سربلند کرده و به‌مجرد مرگ آن جایگزین تمدن قبلی شده است «وَتِلْكَ الْأَيَّامُ نُدَاوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَتَّخِذَ مِنْكُمْ شُهَدَاءَ ۗ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ» ترجمه: و ما این روزها را در میان مردم می‌گردانیم؛ -و این خاصیت زنده‌گی دنیاست- تا خدا، افرادی را که ایمان آورده‌اند، بدانند [و شناخته شوند] و خداوند از میان شما، شاهدانی بگیرد و خدا ظالمان را دوست نمی‌دارد.

با بررسی تمدن‌های گذشته، فقط دوران کوتاهی را می‌بینیم، که دو مرض مهلک (طبقات و زوال روحانیت و معنویت) و سایر امراض تمدنی در آن موجود نبوده است و آن دوره‌ی کوتاه سرور کائنات ﷺ و دوره‌ی خلفای راشدین -رضی‌الله‌عنهم- در تمدن اسلام است.

اما اکنون، که تمدن مدرن غربی به‌حیث یگانه تمدن قدرتمند جهانی مراحل آخری زنده‌گی خویش را سپری می‌کند و بر علاوه‌ی سایر امراض دو مرض سرطان تمدنی (فاصله‌ی طبقاتی و زوال معنویت و روحانیت) هر تار و پود این تمدن را متلاشی می‌سازد، پیام من به برادران و خواهران مسلمان این است، که بهترین موقع برای مان است، تا پرچم اسلام را برداشته و تمدن اسلام را جایگزین تمدن شیطانی کنند و الا کسی دیگر، چنین کاری را خواهد کرد.

این پرچم برداری هم تنها با روش سرور کائنات ﷺ و خلفای راشدین -رضی‌الله‌عنهم- امکان‌پذیر خواهد بود.

نوی کال

نوی هوډ

امرالله عمران

د نوي کال سره عموماً په نباتاتو او حيواناتو کې تغيرات راځي په نباتاتو کې خو دا تغيرات جوت وي چې ونې نوې څوکري کوي او گلان نيسي، بوټي را زرغونېږي چې په دې سره ټوله فضاء معطره کېږي، هرې خواته د گلانو خوشبویی خوره وي.

په انسانانو کې هم تغيرات راځي په تېره د فکر خاوندان په تېر کال کې له ځان سره محاسبه کوي چې په تېر کال کې يې څه کړي؟ کوم هدفونه يې چې درلودل هغې ته رسيدلي او کنه، که نه وي رسيدلي نو؛ هغه کوم عوامل وو چې د ده د هدف ته د رسيدو مخه يې نيولې وه؟

او بله دا چې په تېر کال کې چې کومې لاسته راوړنې لري هغه څېرې، او د نوي کال لپاره نوي پلانونه جوړوي، چې په يو کال کې به يې ترلاسه کوي، او ددې هدف لپاره عملي روزمره، مياشتينې ارزيايي هم ترسره کوي، او تېر کال چې کومې تيروتنې ترې شوې وي احتياط کوي چې بيا دغسې غلطيو سره مخ نشي.

ابن عمر (رضي الله عنه) فرمايلي: (چې زه په هېڅ شي دومره نه يم پېښيमानه شوی څومره چې په دې پېښيमानه کېرم چې د يوې ورځې

لمر ډوب شي زما عمر ورسره کم شي او عمل مې پکې زيات نشي. همداشان په بل ځای کې وايي چې هغه څوک زيان من او تاواني دی چې نن يې د پرون ورځې څخه غوره نه وي).

نو موږ محاسبه کيدونکي خلک يو، مخکې له دې چې محاسبه راسره وشي، نو راځئ چې موږ هم د يو کال محاسبه له ځان سره وکړو چې په تېر کال کې مو څه وکړل؟ آيا خپلو هيلو او هغه څه مو چې غوښتل، او د يو کلن هدف لپاره مو د ځان لپاره ټاکلي وو هغه مو ترلاسه کړي کنه، که چېرې په خپلو موخو کې بريالي شوي وو نو راځئ د ځان لپاره نورې موخي وټاکو ځکه هره کاميابي د نورو کاميابيو دريځې پرانيزي.

موږ بايد بې موخې او بې هدفه ژوند ونه کړو، ځکه موږ دې دنيا ته بې هدفه نه يو راغلي، بلکې د يو معلوم هدف لپاره راليږل شوي يو، چې هغه ابدي ژوند ته توښه برا برول دي.

که مو ښه وکړل د ښو بدله به راکول کېږي او که مو له راليږل شوو احکامو سرغړاوی وکړو نو سزا به راکول کېږي.

راځئ خپل کارونه د وخت سره سم تنظيم

کړو ددې لپاره چې ځينې په ځينو نورو غالبه نشي غير مهم کار په مهم، لږ مهم په ډېر مهم باندې او يا هغه چې وخت ورته نه وي ټاکل شوی

په هغه کار چې وخت ورته ټاکل شوی وي غالب نشي. ځکه هغه کار چې په عاجله توگه يې کول پکار دي بايد هغه زروکړای شي او غيرعاجل کار بايد ورته وځنډولای شي، او هغه کارونه چې موږ يې هيله لرو خو په يو کال کې يې په پوره ډول نشو بشپړکولای، نو د خپل توان په اندازه بايد هغې ته ځان ورنېږدې کړو.

همدا شان رسول الله -صلى الله عليه وسلم- فرمايلي: (په هغه اندازه اعمال پيل کوئ چې تاسې يې طاقت ولرئ، ځکه الله تعالی خو د اجر په ورکولو نه سترې کېږي، چې تاسو يې په کارکولو سترې نشئ په يقيني توگه د الله -جل جلاله- په نزد ترټولو غوره کار هغه دی چې هميشنی وي که څه هم لږ وي) (متفق عليه)، نو موږ بايد په ديني او دنيوي کارونو کې د افراط او تفريط څخه خالي روا لاره د ځان لپاره غوره کړو.

دین دشوار نیست!

برگردان: عبدالخالق احسان

{وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ} [الحج: ۷۸]
[در دین کارهای دشوار و سنگین را بر دوش شما نگذاشته است]

این آیه، یکی از معانی فراگیر و قواعد و مقاصد روشنی است، که جوامع الکلیم الهی و نبوی آن را تثبیت می‌کند؛ خواستم با تأمل به این آیه، برخی نقش‌ها و مفاهیمی را که شامل می‌گردد، بیان نمایم و تلاش نمایم تا برخی برداشت‌های نادرست را تصحیح کنم:

اول- احکام اسلامی که از قرآن کریم و احادیث صحیح رسول الله -صلی الله علیه و سلم- ثابت شده باشد، امکان ندارد که در آن سختی و تشدد وجود داشته باشد؛ این آیه دلالت دارد، که در تشریع اسلامی از اساس حرج و سختی وجود ندارد؛ لذا هر کسی که احکام اسلامی ثابت از کتاب و سنت را در زمان و مکان مناسب تطبیق نماید، نباید متشدد، افراطی و سخت‌گیر تلقی گردد و چنین تصویری جز از انسان‌های نادان، دین ستیز و هواپرست صادر نمی‌گردد. این آیه رد قطعی و صریحی است بر خاورشناسان کینه توز، شرقیان نادان و غربیان سودجو، که به اسلام و شریعت اسلامی تهمت ناروای سخت‌گیری و افراطیت و تشدد برچسپ می‌زنند.

دوم- وقتی شارع در دین سختی و حرجی را قرار نداده است، باید مجتهدان و قانون‌گزاران در اجتهاد شان پیرامون مسایل اجتهادی، این مسئله را رعایت نمایند؛ چون دفع حرج و سختی و تشدد اصل است، حلال بودن اصل است؛ نه حرام بودن، اصل آسان‌گیری است؛ نه سخت‌گیری، هرگاه رسول الله -صلی الله علیه و سلم- به دو مسئله روبرو می‌شدند، آسان‌ترین را انتخاب می‌کردند، در صورتی که گناه نبود.

لذا هر اجتهادی از هر کسی صادر گردد، که مردم را به سختی و مشقت دچار سازد، باید حکم و اجتهادش لغو گردیده و از بین برده شود. این آیه هم چنان رد قطعی ای است بر برخی فقیه نمایانی که خیال می‌کنند هر جا سختی بود، آن جا شریعت الهی است، اینان دچار توهم شده اند،

و اجماعی پیرامون جهاد اسلامی (قتال) لازم به یادآوری است، شریعت اسلامی دستور می‌دهد، که مشارکت کودکان در نبرد جایز نیست، زنان نباید به صحنه نبرد وارد شوند؛ مگر به‌خاطر فعالیت‌های تدارکاتی و پرستاری مجروحان.

مریضان، نابینایان و انسان‌های معیوب نباید به نبرد شرکت کنند؛ بل فقط انسان‌های بالغ و صحت‌مند از لحاظ جسمی و عقلی به مبارزه می‌پردازند؛ بعد از بیان این نکات عمومی، باز هم این سوال باقی می‌ماند، که آیا شرکت به جهاد مسلحانه برای انسان‌های بالغ و سالم، سختی و حرج شدید به دنبال ندارد؟ در پاسخ می‌گوییم: نخیر! در جهاد حرج شدید وجود ندارد، این گفته‌ی ما بر فلسفه‌ی جهاد واقعی نهفته است، که اینک بیان می‌داریم: ما باور داریم، که در جهان بشریت نبرد بین حق و باطل وجود داشته و همیشه زد و خورد و کشاکش ادامه دارد، گاهی پیروزی‌هایی نصیب حق می‌گردد و گاهی باطل غلبه می‌کند؛ اما این نبرد پایانی ندارد. درین صورت تلاش برای حمایت از پروژه‌ی اسلامی و دعوتی، حمایت از حق و هدایت تا برپایی قیامت واجب است. از سوی دیگر می‌دانیم، که دشمنان اسلام از توطئه و تلاش برای نابودی حق عقب نشینی نکرده و گاهی با سیاست بازی و نیزنگ و گاهی با نبردهای خونین تلاش نمودند، تا حق و طرفداران حق را نابود سازند؛ لهذا برطرف داران حق لازم است، که از برنامه‌ی اسلامی، مسلمانان، سرزمین‌های اسلامی با جان و مال خویش حمایت نمایند، به صورت طبیعی تعدادی درین مسیر جام شهادت می‌نوشند و تعدادی به سختی و مشکلات و معیوبیت دچار می‌گردند؛ اما تحمل این سختی و مشکل به‌خاطر حمایت از برنامه‌ی الهی ضروری است؛ چون پشتیبانی و حمایت از اساسات اسلامی، یکی از شرایط اعتقاد داشتن به اسلام است؛ لذا در روشنایی نکات فوق به این نتیجه می‌رسیم، که جهاد و مبارزه‌ی مسلحانه به‌خاطر حمایت از پروژه و نظام اسلامی در چوکات سختی و حرج شدید قرار نمی‌گیرد و بل از جمله ضرورت‌ها بوده و منحیث ضرورت‌های لزومی محسوب می‌گردد.

که سختی و مشقت و حرج، معیار اجر و مزد بیشتر می‌باشد و می‌گویند: که آسان‌گیری و تسامح، مردم را به بی‌توجهی به دین می‌کشاند؛ اما این آیه به صراحت بیان می‌دارد، که این باور درست نبوده و با دین الهی سازگار نمی‌باشد.

سوم- وقتی انسان مکلف در شرایط و حالات سختی قرار گیرد و انجام اعمال برایش دشوار باشد، اجرای احکام و دستورات اصلی و ثابت از دوش او ساقط می‌گردد، علت این است که در دین سختی وجود ندارد؛ هر گاه سختی به میان آمد، باید دور شود؛ اگر چه منجر به ترک یک حکم اصلی و اساسی گردد؛ لذا می‌بینیم که قرآن کریم گوشت خود مرده را در حالات اضطراری مباح می‌داند و در صورت اکراه و اجبار اجازه می‌دهد تا شخص به زبان به کفر اعتراف نماید.

چهارم- حرج و سختی دو قسم است: حرج شدید و حرج خفیف، در شریعت اسلامی سختی شدید وجود ندارد؛ چون انسان‌ها را اذیت کرده و دچار مشکل می‌سازد؛ اما سختی و حرج اندک در احکام اسلامی وجود دارد؛ هیچ کار و فعالیت بدون اندک سختی و تلاش انجام نمی‌یابد؛ لذا می‌دانیم، که در آیه‌ی قرآنی حرج شدید از احکام شرعی نفی شده است؛ نه حرج اندک. اما برای مسافر و مریض و کسی که دچار مخمصه شده، حرج اندک نیز منتفی می‌گردد؛ چون در آن حالات غیر عادی حرج اندک نیز سخت و دشوار می‌شود، پس معلوم شد که در مرتبه‌ی اول حرج شدید از همه انسان‌های مکلف برداشته شده و در انجام تکالیف شرعی حرج شدید وجود ندارد؛ اما در مرتبه‌ی دوم برای حالات اضطراری حرج اندک نیز مرفوع می‌گردد.

پنجم- بعد از بیان نکات فوق، سوالی مطرح می‌گردد، که چگونه ادعا می‌کنید شریعت اسلامی مشقت و سختی را از دوش انسان‌های مکلف برداشته است، در حالی که جهاد و قتال را فرض گردانیده است! آیا از وارد شدن در میدان نبرد مسلحانه و فدا کردن روح و توقف چرخه‌ی زنده‌گی، کار سخت‌تر و مشکل‌تر وجود دارد؟ پیش از ارایه‌ی پاسخ به این سوال، نکات عمومی

گردی میز:

پښتون ژغورنې خورځنگ نن او راتلونکې

ښاغلی حریفال سره له دې چې باور لري د پښتون ژغورنې خوځښت د ټولنې له منځه د ظلمونو او محرومیتونو پر وړاندې خوجوشه حرکت دی او ټولو گوندونو او خلکو ته یې غېږه خلاصه ده، خو باور لري چې که چېرې دا خوځښت منظم نه شي او موخو ته د رسېدو لپاره پلان او پالیسي ونه لري کېدای شي د احساساتي بهیر په توګه ژر له منځه لاړ شي. د ناستې وروستی ویناوال لیکوال او شنونکی

برخو د هر کس کلنی عاید د ۱۵۰۰ ډالرو شاوخوا اټکل شوی دی. لیکوال او د سیاسي چارو بل کارپوه ډاکټر وحید الله مصلح بیا د پښتون خوځښت په اوسني حالت او پر ځانګړنو خبرې وکړې، چې نوموړي هم د پښتنو ورستي خوځښت د ظلمونو او زور زیاتو پایله وګڼله او په وینا یې په پاکستان کې له دې خلکو سره ډېر توپیري چلند کېږي او ټولې زیرمې یې د نور ایالتونو په خدمت کې دي.

ښاغلي مصلح د کوزو پښتنو د اوسني خوځښت ځانګړنې دا ډول په ګوته کړلې: ۱- د پښتون وروستي خوځښت په هیڅ سیاسي اړخ پورې تړاو نه لري. ۲- دا یو خود جوشه خوځښت دی چې د ظلم پر وړاندې راپورته شوی، ۳- اجنډا یې قومي نه ده بلکې د خپلو مدني او حقو حقونو غوښتنه لري، ۴- په دې خوځښت کې د ټکنالوژۍ څخه ګټه واخیستل شوه او د خلکو په بېدارۍ کې یې ونډه واخیسته. د علومو اکاډمۍ غړي او د ګڼه لیکوالو او ژورنالستانو ټولنې مرستیال څېړندوی

رحیم الله حریفال د پښتون خوځښت پر راتلونکي او د دې خوځښت په لاسته راوړنو رڼا واچوله او تر دې مهاله یې دا خوځښت له لاسته راوړنو ډګ وګڼلو؛ نوموړي زیاته کړه، د کوزو پښتنو دې خوځښت د لومړي ځل لپاره د وېرې حاکمه فضا وننګوله او ویره یې له منځه یوړه، د لومړي ځل لپاره پښتانه په دومره لویه کچه راټول شول، په پاکستان کې یې قومي گوندونه چلنج کړل، د ټولنې له منځه د پښتنو د حقونو د غوښتنې لپاره د نوې مشرۍ زمینه رامنځته شوه، همدارنګه پښتنو د جګړې پر وړاندې د اعتراض خپل غږ اوچت کړ او د خپلو حقونو غوښتنه یې وکړه.

په پاکستان کې د پښتون ژغورنې غورځنگ ورځ تر بلې پراخېږي او د چارو د شنونکو په باور دا ډول ولسي خوځښتونه کولای شي ټولنیز عدل ته لار هواره کړي.

د پښتون ژغورنې غورځنگ چې له څه مودې راهیسې د پاکستان په بېلابېلو برخو کې د غونډو او پرلتونو په ترڅ کې دوام لري، تېره یکشنبې یې د پښتونخوا په مرکز پېښور کې کې لویه غونډه جوړه کړې وه په پېښور کې د خبریالانو او په ټولنیزو شبکو کې د دې غونډې څخه د خپرو شویو ویډیوګانو او عکسونو څرګندېږي چې په زرګونو خلکو په دې غونډه کې ګډون کړی وو.

د پښتون خوځښت د نن او راتلونکي تر عنوان لاندې په هغه اکاډمیک بحث کې چې تېره سه شنبه (۱۳۹۷/۱/۱۴) د ګڼه لیکوالو او ژورنالستانو ټولنې له لوري جوړ شوی ؤ د پښتنو دا خوځښت له لاسته راوړنو ډک او د سلب شویو حقوقو د ترلاسه کولو یو مدني او بشري غورځنگ یاد کړل شو.

په دې بحث کې لومړی د پښتون خوځښت د شالید په هکله لیکوال او د چارو شنونکي انجینیر محسن امین ګډونوالو ته بشپړ معلومات وړاندې کړل او د د کوزو پښتنو د محرومیت، مظلومیت، فقر، توپیري چلند او د پاکستانی حکومتونو له لوري د دوامداره خپلو خبرې یادې کړلې. ښاغلي امین وویل په فاطما یا د آزادو قبایلو په سېمو کې هیڅ رسمي پوهنتون شتون نه لري، دې خلکو ته د دوهم درجې خلکو په سترګه کتل کېږي، ډېر زیات محدودیتونه او ګرځېدیزونه پې لګول شوي، ډېر د سر سړي په هدفي وژنو ترې وژل شوي دي، او په اقتصادي برخه کې هم د دې سېمې د پښتنو کلني عاید ۶۰۰ ډالر تخمین شوی دی په داسې حال کې چې د پاکستان د نورو

عبدالفتاح جواد ؤ چې د پښتون خورځنگ ترشا یې د غربي هېوادونو د لاسوهنې او د سیمې د تجزیې امکانات هم پر ګوته کړل او زیاته یې کړه چې ډېر کله داسې حرکتونه د ظلم پر خلاف او د محرومیت پر بنسټ پیل شي، خو وروسته بیا استعماري قوتونه ترینه ګټه پورته کړي او داسې خوځښتونه په خپله هیڅ هم په لاس را نه وړي.

د پوښتنو او ځوابونو په برخه کې ګډونوالو د کوزو پښتنو د ژغورنې د خوځښت د بېلابېلو برخو په هکله خپل نظرونه او پوښتنې مطرح کړلې او د ویناوالو له خوا ځواب کړل شوې.

اصلاح فرد، خانواده و جامعه.
تأمین عدالت اجتماعی و قانونیت در کشور.
ترقی و انکشاف همه جانبه افغانستان.

شعار ما

هفته نامه
بهره اصلاح اراده و دگرگونی نظام

اصلاح

د اسلام داصیل فهم منبر

- اصلاح ملی در ویرایش مطالب دست باز دارد.
- مطالب آمده مسترد نمی شود.
- مطالب منتشره بیانگر آرای نویسندگان است.

اصلاح ملی

د تېرو کلونو کلکسیونونه

آدرس: د جمعیت اصلاح مرکزی دفتر - تیمنی سابقه - څلورمه کوڅه
شماره: ۰۷۸۰۷۴۱۳۱۲

راتلونکي نسل ته د غوره روزنې لپاره علمي چاپېريال

دارالفکر

خصوصي ښوونځی

د نوي تعليمي کال (۱۳۹۷ لمريز) لپاره د چمتووالي (آمادگي) له ټولگي څخه تر اووم ټولگي پوري زده کوونکي مني.

نوم ليکنه دوام لري

0786903228

احمدشاه بابا مېنه (ارزان قيمت) څوارلسم پلاک، اتمه (۸) کوڅه، ښي لورته څلورم کور
(د دولت زيو شهرک ته مخامخ څلوېښت متره سرک، څوارلسم پلاک)

چينه

فابريکه توليدی لوازم تشناب

اولين فابريکه توليدی لوازم
تشناب با پنج سال گرنټی

0789090677

f / Cheena Sanitary Fitting industry

آدرس: پکتیاکوټ، نساجی سابقه کابل

104.3 FM

رادیو صدای اصلاح

مزار شریف

کابل

جلال اباد

بغلان

کندهار

رادیو صدای اصلاح 104.3 FM

با ۱۷ ساعت نشرات در شبانه روز

شماره تماس: 0786945943

هفته نامه اصلاح ملی

در ۲۸ ولایات کشور به تیراژ بلند توزیع می گردد

اصلاح آنلاین

بر بیننده ترین صفحه اینترنتی افغانی

www.eslahonline.net

اعلاغات شما را می پذیریم